

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

חידוש אמתי הוא לא תהליך רציף. אי אפשר לצפות שקמעא־קמעא,
מתוך המצב הקיים, יבוא שינוי אמתי.
ברוך ה' יש הרבה ילודה של שומרי התורה והמצוות,
ואומרים שתוך כמה שנים יהיה אפילו יתרון דמוגרפי.
אבל זו לא הדרך, זה לא החידוש.
מהפכה היא לא תהליך רציף, היא לא קמעא קמעא, היא דילוג!
עלינו ליצור מציאות חדשה, מדינה חדשה.
[מתוך השיעור 'דילוג למדינה חדשה']

בשלח תשפ"ו

הגליון מוקדש לע"נ גדעון רבי בן משה ומרים, איש אציל נפש ואוהב ישראל. נלב"ע כ"ג טבת תשפ"ו

28 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
יום הולדת 'מלח'י'
ומציאות של הסתר פנים

29 פאזל ד'עצ'ס
ל'אכל אמונה עם בטחון
ר'זי ילמד אותנו איך מתקדמים
מאמונה לבטחון

04 דלוג למדינה חדשה
המעבר משיבת ציון לביאת המשיח
להתעורר ולהסתער על הזירה
הציבורית

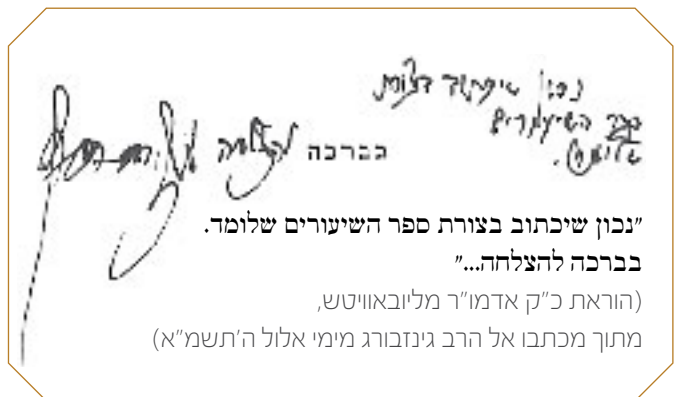
15 רפואת הטבור
מאור עינים פרשת בשלח
סוד הרשימו ותיקון הברית

21 עזות דקדושה בשירת הים
ציוץ מורחב
התבוננות בעזות בתנ"ך ובחז"ל

26 הסיפור החסידי
הדג החסיד
רבי יחזקאל מקוזמיר

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'א אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.

שלשה שיעורים בגליון השבוע – שיעור נפלא ומתסיס בעיני ציבור, **מאור עינים** לפרשה והתבוננות על **עז ועזות** בתנ"ך ובחז"ל.

השיעור הראשון – **דילוג למדינה חדשה** – הוא **זעקה לשינוי**, תביעה להבנה שעם כל ההתקדמויות החיוביות שאנו רואים במציאות '**זה לא זה**', ועלינו לשאוף לשינוי מהותי. השיעור בונה מפת־תהליכים בה מתחדש **שלב בדרך לגאולה** ומתחיל לשרטט כיווני חשיבה ופעולה בדרך אליו.

בשיעור השני – **רפואת הטבור** – מאריך הרב בביאור תורה מיוחדת בספה"ק מאור עינים הנוגעת ב**רשימו** בנפש מלימוד תורה, בחידוש **הטוב האלקי** ע"י רגישות להשגחה פרטית בתיקון הברית ובתיקון **הנטיה להפריד** בין העליונים לתחתונים.

השיעור השלישי – **עזות דקדושה בשירת הים** – הוא ציוץ טרי ומורחב לכבוד **שבת שירה**. בציוץ פותח הרב בהתבוננות במושגי **העז והעזות** בשירת הים וממנו מסתעף למושגים אלו בתנ"ך ובחז"ל תוך ביאור פנימי ועמוק במשמעותם לאור הקבלה והחסידות.

שמו לב שהשבוע ישנן **גרסאות מורחבות לכל שיעורי הגליון** – כאשר השיעור השני והשלישי כמעט כפולים מהנדפס כאן – אותן תוכלו לקבל, כתמיד, ב**רשימת התפוצה** שלנו, אליה ניתן להצטרף במייל המופיע בגב הגליון.

שבת שלום ומבורך
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת יתרו הבעל"ט:

נ"ך יומי – **יואל** פרקים א'ד, **עמוס** פרקים א'ג; **משנה** – **הוריות** פרק ב.

דלוג למדינה חדשה

קיצור מהלך השיעור

השיעור המיוחד שלפנינו, שקדמו לו ניצנים בימים שקדמו לו, מעורר אותנו **להסתער על הזירה הציבורית** כדי לחולל שינוי. **פרק א** עוסק **בעזות דקדושה**, שאיננה התבדלות מן הצבור אלא דווקא כח **התאספות** מתוך **תודעת שליחות** ודחף **לתשובה מהפכנית**. **פרק ב** משרטט התבוננות חדשה בת **ארבעים שלבים** – חיי הגלות, **שיבת ציון** בדור האחרון, דילוג **למדינה** המתנהלת על פי תורה, ומשם קפיצה **לגאולה** האמתית והשלמה. **פרק ג** מנסה להמחיש מעט את הציור של **שלב הדילוג** – החידוש העיקרי של השיעור – ולכנס אותו סביב המטרה הזו. **קדימה הסתער!**

“כנוש”, לשון אסיפה (כהמשך הפסוק – “ולא יאסף”). יש מי שאומר^ד שיש כאן גם משמעות של בריחה (כפועל נוסף בהמשך הפסוק – “הניס את עבדיו ואת מקנהו”^ה). “העז” היינו הברחה-הנסה של כל המקנה למקום כינוס אחד, אל הבית (סוד “ברח לך אל מקומך”).

ד פירוש ראב”ע הארוך עה”פ. ה שלשת הפעלים הקשורים – העז יאסף הניס – עולים משיח (העולה באיפרעה, סוד “בא אל פרעה”, אליו מופנית ה’עצה’ הזו – עצה טובה כיצד להצטרף לקדושה, כדלקמן). רק העז הניס עולים אור ורק יאסף הניס עולה עור והעז עולה לבן, כנודע ש־משיח היינו עור לבן (אור לבן – אותיות לראובן – עולה טוב ברבוע, “ברא אלהים”; משיח עולה אור ועוד “חן חן לה”). ו במדבר כד, יא. וראה זה ח”ג רפח, ב שהיינו הבריחה לרדל”א (“ברח” לשון בריח התיכון המברח מן הקצה אל הקצה).

א. כינוסים של עזות “ועתה שלח העז”

ערב טוב לכולם. בשבת האחרונה – שבת פרשת וארא^א – התחלנו לדבר על הפסוק “וְעַתָּה שְׁלַח הָעֶז אֶת מִקְנֶךָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָךְ בְּשֻׂדָּה כָּל הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִמְצָא בְּשֻׂדָּה וְלֹא יֵאָסֵף הַבִּיטָה וְיֵרֵד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וּמָתוּ”^ב שמופיע בהתראה למכה השביעית (החביבה), מכת ברד. זו הפעם היחידה בתורה – ורש”י מביא עוד שתי דוגמאות מהג”ך^ג – שהתרגום של עז הוא

נרשם ע”י איתיאל גלעד. לא מוגה. מוצאי ד’ שבט פ”ו – כפ”ח. א השיעור לא פורסם, אך הנקודות העיקריות מתוכו שולבו כאן (בפנים ובהערות). ב שמות ט, יט. ג ישעיה י, לא; ירמיה ו, א.

למה זה 'תפס'?

אותי? אנחנו
אוהבים את
העזים - "ישראל
עזין שבאומות"
והרבה חברה
אצלנו הם עזי
נפש (למעליותא)

פי זה אפשר להבין פשט בפסוק
"הוי' עז לעמו יתן הוי' יברך את
עמו בשלום"^א - ה' נתן לנו
את העז להאסף ולהקבץ יחד
(התקבצות של "אין עז אלא
תורה")^ב ומההתאספות הזו בא
השלום לעם.^ג

תשובה, שליחות וכינוס נועז

אם "העז" פירושו כינוס חיובי מתוך עזות
דקדושה, הפסוק רומז קודם מה הדרך לכך:
"ועתה שלח העז את מקנך" - בשביל להעני-
ל לאסוף את מקנך צריך "ועתה שלח"^ד, ראש
של שליחות, וגם ראש של תשובה, "אין 'ועתה'
אלא לשון תשובה"^ה. קודם צריך "ועתה",

האגוצנטרית, מתוך מודעות עצמית, היא רעה, ואילו המדה
מתוך מודעות אלקית - ובעיקר מתוך מודעות טבעית -
היא טובה. ורמז: **עזבושה** משלימים ל:390 (**שמן, שמים**,
וראה עוד לקמן הערה מב), יה פעמים הוי', בסוד "כי ביה
הוי' צור עולמים" (ישעיה כד, ו) - **העולם הזה נברא בעזות**
(וראה לקומ"ת קיט שהוא הגיהנם, "עז פנים לגיהנם", אך
תיקונו מיניה וביה בעזות דקדושה) והעולם הבא נברא
בבושה ("בשת פנים לגן עדן").

יב תהלים כט, יא.
יג שה"ש רבה א, כג. וראה לקמן בפנים שזו התאספות
של כינוס הקהל - שחזור מעמד הר סיני.

יד כך גם אפשר לפרש את הפסוק "אחת דבר אלהים
שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים" (תהלים סב, יב) - העז
הוא כח הצמצום-ריכוז לשאת את ההפכים כאחת (החל
מהשנים הנשמעים כאחת, ועד לכך שכל **האין סוף** 'מעיד'
ל**האסף**-להצטמצם בכלי סופי). **עז** - עין-זין - רומז גם ליחוד
של **עינים-אזנים**, בגימטריא **רפח** - אסיפת **רפח** הניצוצין
קדישין לשרשם היא פעולה של עז. הדבר שייך לפירוש
החסידי ל"עז פנים לגיהנם" (אבות פ"ה מ"כ) - שאין
הכוונה רק לענש על עזות דקליפה, אלא שבעל העזות
דקדושה הולך לגיהנם לאסוף משם ניצוצות (מתאים לכך
שרש **עז** הוא גם המקור של עזאזל - עז אזל-הלך
לגיהנם-עזאזל כדי להציל נשמות ולאסוף ניצוצות). לשון
אסיפה היא גם במובן של להאסף אל עמיו - עז להסתלק
(לותר על האני' לטובת האין') כדי להתחבר - בסוד "עזה
כמות" (שה"ש ח, ו).

טו ורמז: "ועתה" עולה 13 פעמים 37 (**הבל** וכו') "שלח"
עולה 13 פעמים 26 (**הוי'**), וביחד **אחד** פעמים **סג**
(המתחלק לשרש **הוי'** וחלק המילוי, **לז**) - 819, **אחדות**
פשטה, הפירמדה של 13, **דעת משה** וכו'.

טז בראשית רבה כא, ו.

למה זה 'תפס' אותי? אנחנו
אוהבים את העזים^א - "ישראל
עזין שבאומות"^ב והרבה חברה
אצלנו הם עזי נפש (למעליותא).
המשמעות הזו של מלה משער
עז^ג - שהשרש שלה, לפי הרד"ק
והמקדקים הוא **עוז** - מלמדת
שיש בעזות דקדושה משמעות
של כח לאסוף (איסוף) במגמה
לנוס ממצב בלתי-רצוי, כדלקמן).

הלימוד העיקרי מהעניין הוא שעזות אמתית
היא לא 'פאר זיך' (לעצמו), אלא יש בה כח מכנס
- עזות דקדושה מכנסת אנשים, לא הפוך.^ד על

ז ורמז חב"ד: 770 עולה פעמים עז. צריך להתפלל עם
צבור של עשרת כחות הנפש (ראה לקו"ש ח"ב עמ' 477
ואילך). הסברנו לאחרונה (גליון וארא בשיעור "תיקון הדעת
ועבודת הנסיונות") שהמכנה המשותף של כל כחות
הנפש הוא דעת, אבל אם צריך לגייס את כל כוחות הנפש
- להעזיז לאסוף את כל כוחות הנפש לצבור אחד - המכנה
המשותף שלהם הוא עז.

ח ע"פ ביצה כה, ב.
ט משרש **עז** ישנם עוד שלשה שרשים: **עזז**, ממנו
המשמעות הרגילה של עוז ועזות וכו', וכן שם העוף עזניה
(שבשלשון המשנה נקרא פשוט עז - ראה כלים פ"ז מי"ד
והערך ערך 'עז'; שרש בן שתי אותיות, **עז**, שהוא שם
הבהמה הדקה עז; **יעז**, שמופיע רק פעם אחת בתנ"ך,
בביטוי "את עם נועז לא תראה" (ישעיה לג, יט; בסמוך
לפסוק האהוב עלינו "לכך יהגה אימה איה ספר איה שקל
איה ספר את המגדלים"). לפי רש"י ומפרשים נוספים
(שהאבן עזרא חולק עליהם) ה' של "עם נועז" מתחלפת
ב'ל' (חילוף באותיות השינים וגם בלמנ"ר) ו"עם נועז"
הוא כמו "עם לוועז" - אנחנו אוהבים להשתמש מדי פעם
במילים לוועזיות (בהשראת קבלת רבי אברהם אבולעפיא
כנודע), משום שיש ניצוצות גדולים בלשונות לעז וצריך
תעוזה כדי לברר אותם.

ארבעת השרשים מכוונים כנגד אותיות שם הוי' ב"ה: **יעז**
(**עז**) כנגד י ו**עוז** (**עז**) כנגד ו (התפארת, מקום כינוס
אסיפת העם), כמובן. עז ב"ה עילאה שבשם (לפי הקבלת
שור, שה כשבים ושה עזים ללכ"ב, כנודע); **עזז** היינו
בעיקר עז המלך, "מלך הכבוד הוי' עזז וגבור" (תהלים כד,
ח) - כאשר בנין המלכות מן הגבורות (ע"ח שכ"ה דרוש ב),
נתינת העז למלך (עפ"י שמואל"א ב, ו), ה תתאה שבשם.

י ורמז: **עזות דקדושה** "ועתה שלח העז" ע"ה!

יא גם העזות וגם הבושה - שתי תכונות הפוכות,
הראשונה שייכת לטבע של עם ישראל עד מתן תורה
("ישראל עזין שבאומות" כנ"ל) והשניה נרכשה אצלנו
במתן תורה (ראה נדרים כ, א) - יכולות להופיע בנפש
בצורה חיובית, בקדושה, או חלילה להיפך. בשתייהן המדה

אלתרמן, שהפיח

בתנועה את רוח
החיה, נפטר
בטרם עת. אבל
עיקר הבעיה
היתה שהתנועה
לא התבססה
על מורשת
ישראל האמתית,
על אמונה בה'
ובתורתו

הקהל לכל עם ישראל. הרבי מליובאוויטש חידש חידוש גדול, שה"הקהל" הוא לא רק בחג הסוכות, אלא שכל השנה שאחרי השמיטה נקראת "שנת הקהל", ושכל השנה צריכים לעשות כינוסים שהמטרה שלהם היא יראת שמים – צריכים להרבות ב"הקהל" כמה שיותר. אנחנו כעת רוצים ללכת עוד צעד, ולומר שבכל שנות השמיטה צריכים לעשות "הקהל" – להרבות בכינוסים שבאים מתוך עזות דקדושה, להקהיל את העם, לקבל תורה, לעשות תשובה ומיד להגאל.

ככלל, כינוס צריך מטרה, וצריכים הרבה מטרות להתכנס סביבן. אפשר לעשות כינוסי תורה, אבל כעת לא מדברים על זה. אנחנו מדברים על כינוסים כמו האסיפות שהתחילו מהפכות. כל תנועה מהפכנית בעולם התחילה בהרבה אסיפות – ככה התחילה הציונות, ככה התחילה גם אגודת ישראל. כל העניינים מתחילים מאסיפות, וכמה שהאסיפה 'תופסת' את הציבור כך המבצע שיוצאים אליו מצליח.

הדוגמה שנתנו בשבת היא הכינוסים של התנועה למען ארץ ישראל השלמה. נתן אלתרמן – הוא לא היה כל כך שומר תומ"צ בגלוי, אבל היו לו שרשים חב"דיים והרבי דרש בשלומו – הקים אחרי מלחמת ששת הימים את התנועה הזו. הוא הקפיד שהיא תהיה רחבה, רשימה של אנשים משמאל וגם מימין. התנועה הזו התחילה מאסיפה-אסיפות, אבל לא המשיכה מספיק טוב, לא הצליחה להתרומם ולפעול שינוי במציאות. אלתרמן, שהפיח בתנועה את רוח החיה, נפטר בטרם עת. אבל עיקר הבעיה היתה שהתנועה לא התבססה על מורשת ישראל האמתית, על אמונה בה' ובתורתו (הרשימה ה'מכובדת' של חברי המייסדים באמת לא היו בענין – לציונות החילונית זה לא הפריע, מפני שכולם רצו באמת ובתוקף לברוח מן הגלות ולהגיע לחוף מבטחים, כאשר ברקע עמדו געגועי הדורות למולדת, לארץ ישראל, לאו דווקא כארץ הקדש).

בגלל הנושא הזה בקשתי שיבואו לשיעור

תשובה, ואחר כך "שלח", שליחות, ואחר כך "העז", לאסוף את העם על רעיון והגשמת חלום חדש – עזות של תשובה, לשוב לארץ ישראל, לשוב ולהכלל בכלל (שהרי דווקא בארץ ישראל יש דין צבור^י, ו"צבור לא מת"^{יח} – העז מתגבר על המות, כאשר העזות דקדושה מוגדרת^{יט} כנכונות היהודי למסור

את נפשו על קידוש ה').

גם השליחות הראשונה של משה רבינו במראה הסנה – מיד אחרי ההתגלות שחותמת "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר"ך^כ – היא שליחות של כינוס, "לך ואספת את זקני ישראל"^{כא}. כתוב^{כב} שאצל משה עיקר השליחות היא עזות כנגד פרעה – ההתעוררות של בני ישראל היא על ידי אהרן הכהן, אבל העזות לשבור בתוקף את הקליפה של פרעה היא של משה – והביטוי הראשון של העזות הוא "לך ואספת את זקני ישראל"^{כג}.

כינוסי תשובה מהפכניים

מה ה"מעשה הוא העיקר" שיוצא מההתבוננות הזו? שצריכים לעשות הרבה כינוסים מתוך עזות דקדושה. פעם בשבע שנים, בשנה שאחרי שמיטה, המלך עושה כינוס –

יז ראה הוריות ג, א; צפנת פענח להלכות ברכות י, א.
יח ראה הוריות י, א; תמורה טו, ב; ספרא, דבורא דחטאות פרשתא ו.

יט ראה אמרי אמת שופטים תרס"ו; פני מנחם תצוה תשנ"ד. ובכ"מ.

כ שמות ג, טו.

כא שם פסוק טז.

כב ראה לדוגמה תורת חיים שמות פג, א, ובאריכות בשיעור ז' שבט תשע"א, וש"נ.

כג אכן, זקני ישראל לא היו מספיק עזים בשביל להצטרף למשה ובסופו של דבר הם נגנשו על כך (שמות ירבה ה, יד).

לגמרי את האמת שלנו. מה הכוונה?

העיקר הוא שחידוש אמתי הוא לא תהליך רציף. אי אפשר לצפות שקמעא-קמעא, מתוך המצב הקיים, יבוא שינוי אמתי (שהוא באמת שינוי מן הקצה אל הקצה). ברוך ה' יש הרבה ילודה של ה'דוסיים', שומרי התורה והמצוות, ואומרים שתוך כמה שנים יהיה שויון ואפילו יתרון דמוגרפי. ברוך ה' שכך, אבל זו לא הנחמה — זו לא הדרך, לא השיטה. זה לא החידוש ולא הווארט בכלל. כלומר, מהפכה היא לא תהליך רציף, היא לא קמעא קמעא, היא דילוג! את המסר הזה אנחנו לא מצליחים לקלוט וכל שכן לא להעביר. שוב, בעבר דברנו הרבה מה אנחנו רוצים^כ — אנחנו רוצים מפלגה? המפלגה היא בדיעבד שבדיעבד שבדיעבד, לכן הכיוון הזה לא מצליח לנו, לא עתיד להצליח לנו. רוצים לשדר שצריך משהו אחר. עוד פעם, היעד הוא לא שתהיה יותר ויותר הצבעה למפלגות הדתיות — זה לא זה!

ב. בא־מדלג־מקפץ

כדי להמחיש את העניין נביא פסוק ידוע של גאולה — "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות"^{כט}. חז"ל אומרים "מדלג על ההרים" בזכות האבות, 'מקפץ על הגבעות' בזכות האמהות^ל, אבל בעצם יש בפסוק הזה שלשה פעלים — "בא... מדלג... מקפץ". איני זוכר כרגע אם מישו מפרש ככה, אבל לפי זה ישנם שלשה שלבים בפסוק — הדילוג בזכות אבות והקפיצה בזכות האמהות הם לא רק שני דברים שנעשים במקביל בזכות שונה, אלא שני שלבים, ועוד לפנייהם יש את השלב של "בא"^{לא}.

כח ראה גם שיעור מוצש"ק לך לך תשס"ט.

כט שה"ש ב, ח.

ל ר"ה יא, א; שמות רבה טו, ד.

לא הדילוג הוא ברגל אחת והקפיצה בשתי רגלים (ראה

היום גם אלו שאחראים על מה שאמור להיות תנועות הנוער שלנו, המקביל ל'צבאות ה' אצלנו ('רבי חייא' לקטנים ו'בית דוד' ליותר גדולים). כל מהפכה מתחילה עם נוער, כמו שאמר הרב^{כד} — צריכים לעשות כינוסים עם העזות וההתלהבות של הנוער.

ב. בא־מדלג־מקפץ שינוי בדילוג ולא ברצף

ההרגשה היא שהפעילות הזו, לצערנו, לא מתרוממת. זה סימן שיש לנו איזו בעיה בתפיסה, במסר. כלומר, המסר לא מספיק ברור ולא מספיק חדשני. צריך משהו באמת חדש. מהפכה באה כשאתה לגמרי לא מבסוט ממה שקיים. כשאנחנו מדברים על מהפכה רוצים, כמו שהרבי מדגיש, שהכל יהיה בדרכי נעם ושלום — אבל בכל אופן הוא צריך להיות מהפכה ("קער א וועלט היינט"^{כה} — הפוך את העולם היום!). לאחרונה אנחנו מדברים הרבה על 'המהפכה הרביעית'^{כז}, הפצת התורה לגוים — שעוד נזכיר בהמשך — אבל כעת מדברים על מהפכה בנוגע להנהגה בארץ, מהפכה אצל היהודים.

בעבר דברנו הרבה על מה אנחנו רוצים — על השינויים וגם על הדרכים להשיג אותם. הזכרנו את הסיסמא — 'נבואת הדור' — 'בעלי תשובה ישתלטו על המדינה'^{כז}. למה אמרנו את הסיסמא הזו? כי היא קליטה יותר, אבל להגיד 'בעלי תשובה ישתלטו על המדינה' לא משדר

כד וראה גם אגרות קודש חכ"ד אגרת ט'שנח (עמ' שפ). ובכ"מ.

כה שיחת י"ב תמוז תשד"מ. וראה גם התוועדות י"ט כסלו תשע"ה.

כו החל מהתוועדות כ"ד טבת תשע"ה.

כז שיעור ג' אלול תשע"ג פ"ג (ובמהלך שנת תשע"ד כמה פעמים).

הגלות^{לט}. העבודה בגלות היא היסוד של הכל, כמו שאנחנו לומדים על קטנות א'מ. אחר כך יש ביאה, התחלת השיבה לארץ. "הנה זה בא". שתי הדרגות האלה הן עדיין בגדר "והנגלת לנו ולבנינו"^{מא}. לכן השלב הבא – "הנסתרת להוי' אלהינו" – צריך להיות, במדה מסוימת, הרבה יותר חידוש מהחידוש של שיבת ציון לפני מאה חמשים שנה, עד היום. ה"בא" הוא עדיין לא דילוג, רק "בא".

אחר כך מתחיל עוד משהו שהוא "מדלג" – אותו בעיקר צריכים להסביר – ואחר כך יש עוד שלב רביעי של "מקפץ". כמו שהדגשנו, ה"מדלג" וה"מקפץ" הם לא ביחד. ה"מקפץ" הוא כבר אחרי שדלגת, ואתה מתקרב ליעד האמתי, יש "מכה בפטיש" – קפיצה לתוך הגאולה. הדילוג הוא לקראת הגאולה, אבל ברגע האחרון צריך לקפוץ עם כל הכח, עם שתי הרגלים, פנימה לתוך הגאולה (קפיצה שהיא דווקא בכח האשה, "בזכות האמהות", "מקפץ על [ידי] הגבעות", בכח הגבעות שלנו...)^{מב}.

העבודה שלנו בדרך למשיח

מה החידוש? שוב, קודם כל, שאין כאן תהליך רציף. כולנו מחכים למשיח. מי שחושב שהמדינה היא אתחלתא דגאולה חושב אולי שפשוט צריכים להתקדם עד למשיח – שאין שום דילוג בדרך. החרדים, שבכלל לא מאמינים במדינה כתכלית, מחכים רק למשיח – מבינים

לט לוח "היום יום" ג' מנחם־אב.

מ ראה שיעורי ח' שבט תשע"ג; י"ב טבת (נדפס בגליון שמות) וח' טבת (נדפס בגליון וארא) השתא. מא דברים כט, כח.

מב וכמה רמזים בשלשת השלבים: בא מדלג מקפץ עולה 390 יה פעמים הוי' (סוד "ביה הוי' צור עולמים", וכו"ל הערה יא) – יצחק־יעקב וכו' – כאשר יש כאן ממוצע גם לתבות (130, עין) וגם לאותיות (39, טל, "הוי' אחד"). כשעושים סדרה מהמספרים עולים – בא (3) מדלג (77) מקפץ (310) – וממשיכים אותה עד 7 אברים הממוצע שלהם הוא 1020 (השגחה פרטית, י"פ אמונה וכו'), כאשר סכום 3 האברים הבאים הוא י"ה פעמים 1020, ואם ממשיכים עד 10 אברים מקבלים 22 פעמים 1020, אמונה פעמים אהבה רבה!

הווארט הוא ככה: במשך אלפיים שנות הגלות החזיקו אותנו התורה ומסירות הנפש של עם ישראל, שהן עבודה שלנו, והגעגועים לגאולה. "בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים"^{לב} ובזכותן אנו עתידים להגאל^{לג}, והנשים שרו שירי ערש של גאולה לילדים, שמרו בעם ישראל את גחלת האמונה והגעגועים לגאולה.

אחר כך, כבר בתקופה שלנו, היתה "אתחלתא" – לאו דווקא "אתחלתא דגאולה"^{לד}, אבל ודאי "אתחלתא" של תהליך חשוב, שיבת ציון^{לה}. לפני השואה, וכל שכן אחרי השואה, יהודים חוזרים לארץ – צריכים להודות על כך, זהו נס בפני עצמו, כשיטת הרבי^{לו}. שיבת ציון

היא גם סוג של אסיפה של עזות – להגיע לארץ. מהי עזות? לא להתייאש אף פעם. זהו שלב של "הנה זה בא" – מתחילים לבוא הביתה. זהו השלב הראשון של השינוי.

שוב, הכל מתחיל מהגלות, שהיא היסוד. הימים לעתיד לבוא נקראים^{לז} "ימים אשר אין לי בהם חפץ"^{לח} – נתגעגע למסירות הנפש של

באריכות מעין גנים ח"ג במאמר "הדילוג לגאולה" – דילוג (לשון זכר) הוא פעולה זכרית, של פרט, בזכות אבות, וקפיצה (לשון נקבה) היא פעולה נקבית, של זוג, בזכות האמהות. ה"בא" שלפני כן הוא המקור של שניהם – של הזוג (ב) וגם של הפרט (א) – הכל כפי שדובר בשיעור "זוג או פרט" שנתפרסם בגליון הקודם, עיי"ש.

לב ע"פ סוטה יא, ב; במדבר רבה ג, ו. וראה גם ילקוט־ש יחזקאל רמז שנד.

לג ילקוט־ש רות רמז תרו.

לד מגילה יז, ב.

לה ראה דבר מלכות ויקהל. ובכ"מ.

לו וראה גם אגרות קודש ח"א אגרת ג'תסט (עמ' פה). ובכ"מ.

לז ראה שבת קנא, ב.

לח קהלת יב, א.

הדילוג הוא

לקראת הגאולה,

אבל ברגע

האחרון צריך

לקפוץ עם כל

הכח, עם שתי

הרגלים, פנימה

לתוך הגאולה

המדינה הזו, אליה

מתכוונים, היא
עדיין לא משיח
– אבל היא שלב
הכרחי לקראת
הופעתו של מלך
המשיח

שאור דוחה חשך בדרך ממילא^מ, ושכולם נמשכים לאור^מ). זהו המסר, וסביבו צריכים הרבה כינוסים, הרבה מחשבה ודיבור איך משדרים את המסר הזה ב'אופן המתקבל' – מילדים עד מבוגרים, מקטן ועד גדול. צריך להלהיב, להדביק את כולם, שאנחנו רוצים משהו אחר, שעם ישראל רוצה משהו אחר, וש"אין דבר עומד בפני הרצון", וניתן להגשים רצון זה.

היום היה כאן רז"חיים גרון שי', שהשתחרר מהכלא אחרי שלש שנים, והתחלנו לדבר על הענין הזה. שרנו "ה' מתיר אסורים"^{מח} והסברנו שיש כאן התפתחות של שלשה שלבים: בהתחלה "הוי' מתיר אסורים", משתחררים מה'ישיבה' בכלא. אחר כך צריכים "הוי' פוקח עורים" – שמי שהשתחרר מהקונספציות הקיימות יפקח עינים ויראה מה החזון, לאן הולכים כעת. דווקא בזכות זה שהוא 'ישב' הוא יכול להבין טוב יותר מכולם מה אמור להיות החזון, מה צריכים לתקן פה. אחרי שכבר יש חזון – "הוי' זוקף כפופים" – ה' נותן קומה זקופה, חוט שדרה, תוקף ועזות דקדושה ליישם את החזון.

שוב, השלב השני (מבין ארבעת השלבים מגלות למשיח), ה"בא", כבר היה (וכלשון הרבי, "הנה זה בא' וכבר בא"^{מט}), והוא עדיין בגדר "והנגלת [לנו ולבינינו]". עכשיו הגיע הזמן לשלב השלישי – ראשית התגלות "הנסתרת" [להוי' אלהינו] – "מדלג על ההרים" ולאחר זה לשלב הרביעי, "מקפץ על הגבעות". זהו חומר למחשבה, דברים שודאי זכור לותיקים שדברנו עליהם בעבר ("יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעלמים אשר היה מלפננו"³, וד"ל).

מו תניא פ"ב. ובכ"מ.

מד לוח "היום יום" י"ג טבת.

מח תהלים קמו, ז.

מט ספר השיחות תנש"א עמ' 548. וראה גם עמ' 490.

נ קהלת א, י.

שרק הוא יפתור את הבעיות. עד אז, או שאין לתת אמון במדינה כלל וכלל, וממילא לא להשתתף בשום דבר עם המדינה – גישה של נטורי קרתא – או שצריכים להסתדר עם הממסד הקיים, ואף לנסות להשפיע עליו לטובה, לחיזוק ערכי היהדות, תוך כדי

השתדלות להיכנס לכנסת וליהנות מתקציביה (למטרות הטובות שלנו)^{מג}. אבל לכאורה, עד כמה שידוע לי, לא שמענו – אצל הרבי ובכלל – על עוד שלב בין המדינה לבין המשיח. זו נקודת החידוש עליה אנו מדברים כעת.

בעצם, על כך אנחנו מדברים כל השנים^{מד}, רק שכנראה המסר לא היה מספיק ברור. כשאומרים משפט כמו 'בעלי תשובה ישתלטו על המדינה' הכוונה שבעצם בעלי תשובה ייצרו משהו אחר – לא ישתלטו על המדינה הקיימת, אלא על איזו מדינה אחרת, כאן בארצנו, שלא פשוט לנו לצייר מה היא בכלל. שוב, המדינה הזו, אליה מתכוונים, היא עדיין לא משיח – אבל היא שלב הכרחי לקראת הופעתו של מלך המשיח. השלב הזה הוא מה שאנחנו יכולים לעשות ומה שאנחנו חייבים לעשות. משיח הוא איש בשר ודם, אבל באמת הוא אדם 'על-אנושי' לגמרי. הוא איש מהלך בתוכנו אך הוא נשמה חדשה היורדת אלינו מן השמים – "דרך כוכב מיעקב"^{מה}. עד לביאתו-הופעתו עלינו להכשיר לו את הקרקע על ידי הקמת דבר-ממשל חדש שבכחנו לעשות. זה לא משהו קיים עדיין במציאות, אלא משהו שדורש מהפכה. אנו מאמינים שמהפכה זו יכולה להתרחש גם בדרכי נעם (לפי העקרון החסידי

מג נטורי קרתא מתבדלים לחלוטין מהמדינה, אגודת ישראל (ושאר המפלגות החרדיות שיצאו ממנה) 'מסתדרת' עם המדינה לטובת תקציבים וצרכי דת, והמפד"ל (והמפלגות שיצאו ממנה) מרגישה חלק מהמדינה, מקווה להשפיע לטובה אך גם בסכנת 'טמיעה' בחסרונותיה.

מד וראה גם שיעור א' כסלו תשפ"ד. ובכ"מ.

מה במדבר כד, יז.

יש לנו ספר בשם

"תיקון המדינה".
אין הכוונה שעלינו
רק לתקן את
המדינה הקיימת
(לשפץ אותה,
לרענן אותה,
לשדרג אותה,
הכל תיקונים
קוסמטיים), אלא
שעלינו ליצור
מציאות חדשה,
מדינה חדשה

יש לנו ספר בשם
"תיקון המדינה". שם
זה יכול להטעות. אין
הכוונה שעלינו רק לתקן
את המדינה הקיימת
(לשפץ אותה, לרענן
אותה, לשדרג אותה, הכל
תיקונים קוסמטיים), אלא
שעלינו ליצור מציאות
חדשה, מדינה חדשה,
מדינה אחרת (ממגילת
עצמאות אחרת ועד לאופי
כל משרדי ונוהלי המדינה
אחרת לגמרי, ללא היכר
"מאין באת"^{נב}). באמת,

המדינה החדשה שאנו חולמים ושואפים אליה
היא היא תהווה, למפרע, את תיקון המדינה
הקיימת (עד שבסוף, בביאת משיח צדקנו, נוכל
לקרוא על המדינה הקיימת "הרע כסא לטוב"^{נב},
ו"כיתרון האור מן החשך"^{נב} דווקא).

בשביל לחולל את ה'אתהפכא' הזאת לא
צריכים לשבור את המדינה הקיימת (וכידוע^{נד}
שאדמו"ר הזקן הקפיד לא לשבור דבר גם
לצורך), רק 'לפרק' אותה^{נה} כדי לבנות אותה
מחדש.

ג. מדינת ישראל החדשה השלב שבין המדינה הקיימת לימות המשיח

שוב, החידוש הראשון והעיקרי כאן הוא שיש

נא אבות פ"ג מ"א.

נב כש"ט (קה"ת) אותיות כו ודע. ראה סוד הוי' ליראוי
שער "הרע כסא לטוב". וראה גם אמונה ומודעות מאמר
"עיקרי האמונה של פנימיות התורה" עמ' רה; תום ודעת
מאמר "שני השערים" הערה פא.

נג קהלת ב, יג.

נד לקו"ש ח"ג כ"ד טבת ס"ד (משיחת ליל ב' דחה"פ
תש"כ).

נה וראה באורך שיעור ג' שבט תשפ"ה. ובכ"מ.

משהו בין המציאות העכשווית למשיח – משהו
שכן אפשר לצייר, לרצות בו ולפעול לממש
אותו, אבל ההתקדמות אליו היא דילוג ממשי
(יותר מהדילוג מכל שנות הגלות לשיבת ציון
שהתחוללה בדורנו). כדי שיהיה אפשר להתכנס
סביב העניין ולקדם אותו בפועל צריך לנסות
לצייר אותו.

יש כל מיני מושגים שמתקשרים לשלב הזה.
לדוגמה, הביטוי 'תשובה ציבורית'^{נא} שאנחנו
מדברים עליו הרבה שנים – תשובה לא רק
בממד של החיים הפרטיים, שקיימת היום
ברוך ה' בצורה שכל הזמן מתרחבת, אלא גם
תשובה של חיי הצבור, שיהיו לפי תורה. זו
הכוונה האמתית שלנו ב'בעלי תשובה ישתלטו
על המדינה' – שבעלי-תשובה ידאגו לתשובה
ציבורית שתייצר מדינה אחרת, מדינה חדשה.
אפשר להשתמש בעוד ביטוי – 'מדינת
תורה' או 'ממשלת תורה'. התחושה היום
שהמפלגות הדתיות שותפות בכנסת ובממשלה
בעיקר "לגרמיה", מתוך רצון לקבל תקציבים –
ואפילו לתקן תיקונים נצרכים – אבל בלי שום
חלום להגיע ל'ממשלת תורה'. בעניינים האלה
רק מחכים למשיח (ובסתור הלב גם אולי לא כל
כך מעוניינים שהוא יגיע בקרוב – 'מסתדרים'
עם הסדר הקיים...). אבל אנחנו צריכים לשאוף
למדינת תורה, ולצייר איך היא תתנהג.

צריך לחבר את החזון לגמרי למהפכה
הרביעית, שכבר הזכרנו קודם. זו דוגמה טובה:
בשלב השני, שיבת ציון, מסתפקים בכך שב"ה
זכינו, העם היהודי, למדינה עצמאית והתקבלנו
כמדינה אחת מתוך קרוב למאתיים מדינות
באו"ם. אפשר להגיד 'איזה יפי!', וצריך להודות
על זה אחרי המעמד שלנו בכל שנות הגלות.
אבל זה לגמרי לא מספיק. עלינו להגשים את
היעוד האמתי שלשמו ה' ברא אותנו – להיות
אור לגוים ולהביא את בשורות הגאולה והשלום

נא ראה שיעור אור לד"ך תשרי תשע"ב; מוצאי ד"ך אדר א'
תשע"ד.

במעבר מהשלב השני, של שיבת ציון ומדינת ישראל, לשלב השלישי, שלב הביניים – יש בהחלט כמה דברים שאפשר להעלות מקליפת החילוניות. השם מדינת ישראל הוא השם הכי טוב ומתקבל, יותר מ'מדינת תורה' וכיוצא בזה, ולכן הכותרת שלנו היא 'מדינת ישראל החדשה' (The New State of Israel) או 'המדינה החדשה שבדרך' (ועוד יותר רחב, ביחס לעולם כולו – היעוד של השפעת המדינה החדשה – 'סדר יהודי חדש' שיביא 'סדר עולמי חדש')^{סא}. את הקשר לתורה יראו כשיסתכלו על הפרצוף של מי שדוגל בענין, ישמעו את דבריו ויקראו את מאמריו. גם דגל ישראל מאד מוצא חן^{סב}, ולא יכול להיות דגל יותר יפה ממנו. ככלל, אנחנו מדברים רק על דברים שיכולים להתקבל על דעת כולם, כאשר הם נאמרים באמונה, באהבה ובתוקף (שלש מדות הצדיק^{סג}, "ועמך כלם צדיקים"^{סד}). בשלב הזה – בו "עולם כמנהגו נוהג"^{סה}, וההשגחה הפרטית המופלאה עוד מסתתרת מאחורי הקלעים^{סו} – אנחנו עדיין

סא וכמה רמזים: סדר יהודי חדש עולה תורה. המדינה החדשה שבדרך עולה לו פעמים הוי' (סוד שם סג, שם הוי' שמיליון עולה לו, המקור של "אורות דתהו" שצריך להכניס ב"כלים דתיקון"). ועם מדינת ישראל החדשה עולה הכל 2940 – יה פעמים דוד ברבוע (דוד היינו האותיות האמצעיות של סדר יהודי חדש), י"פ "אין מלך בלא עם" (רבינו בחיי על בראשית לח, ל; עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א. ועוד). כשמוסיפים גם סדר עולמי חדש עולה הכל 3672, לו פעמים אמונה, צדיק פעמים חי, ו"פ ברית וכו'.

סב ראה גם סעודת ר"ח שבט תשע"ו, שיעור א' תמוז תשפ"ב ועוד.

סג ראה תניא אגה"ק כז וביאורה (שם אמונה, אהבה ויראה, המתבטאת באמירה ציבורית כתוקף).

סד ישעיה ס, כא.

סה ע"ד נד, ב.

סו בתפיסה של מוחין דאמא, כמתאים לשלב שכנגד ה

עילאה, לפני שזוכים למוחין דאבא, בשלב האחרון, שכנגד

הי, ודוק.

לעולם כולו (על ידי "תורה חדשה"^{נד} כו'). כל מדינה צריכה משרד פנים, שהוא "אור המאיר לעצמו", ומשרד חוץ, שהוא "אור המאיר לזולתו", ובמדינת תורה האור שמאירים המשרדים האלה הוא אור התורה (יחסית, אור הנגלה, ההלכה, שייך יותר לפנים – לעם ישראל עצמו – ודווקא אור הנסתה, החסידות, הוא האור באמצעותו אפשר להאיר את כל העולם, ודוק).

את הפחד
מ'מדינת הלכה'
צריך להמתיק
באמצעות
הכרות עם
פנימיות התורה
– שתהיה תורה
שלמה, "נשמתא
דאורייתא" עם
"גופא דאורייתא"

מדינת הלכה, מדינת תורה ומדינת ישראל

הזכרנו את המושג 'מדינת תורה'. צריך להסביר מה ההבדל בין 'מדינת תורה' ל'מדינת הלכה'. בכלל, הסברנו כמה פעמים^{נח} שאת הפחד מ'מדינת הלכה' צריך להמתיק באמצעות הכרות עם פנימיות התורה – שתהיה תורה שלמה, "נשמתא דאורייתא" עם "גופא דאורייתא".

אבל הביטוי המעשי, בהקשר

שלנו, הוא בנושא הכפיה. 'מדינת הלכה' משמעותה כפיה דתית על הפרט, וכח הכפיה שייך בעיקר למשיח, שמתחיל מ"יכון כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה"^{נט} (כפיה בכיף... כמו שאנחנו תמיד מסבירים^{סז}). אבל בשלב הביניים שמדובר עליו כאן, אנחנו מדברים על שינוי וחינוך לגמרי ברמה של הציבור, במרחב הציבורי – כולל כל המוסדות הציבוריים, מחינוך ועד בטחון – אבל בלי כפיה על הפרט.

אבל לא צריכים להשתמש אפילו בביטוי 'מדינת תורה' – לא רוצים להפחיד אף אחד...

נד ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

נח ראה מלכות ישראל ח"א מאמר "מציאות, הלכה, קבלה"; צו השעה – טיפול שורש בראיון המלא (עמ' י"ב); סעודת משיח תשע"ד ועוד.

נט רמב"ם הלכות מלכים ומלחמותיהם פ"א ה"ד.

ס ראה לדוגמה שיעורי כ"ט טבת ור"ח אדר תש"ע.

ברמה הציבורית. מעוט ה"סור מרע" ההכרחי ברמה הציבורית הוא עקירת השחיתות (מהעולם התחתון ועד לעולם ה'עליון'), נקיין הרחובות והרשתות מפורנוגרפיה (וכ"ש מבתי בשת וכו'), ביעור הסמים וכיו"ב.

הסדר של התיקונים למעשה נשאר, פחות או יותר, כמו שהוא כתוב בספר תיקון המדינה: החלת דיבונות מלאה על כל שטחי ארץ ישראל; הרחבה שבידינו; ביעור ארגוני הטרור כללי; החלפת מערכת המשפט (שגם לא עוברת לכפיה דתית בבין אדם למקום, אבל מחילה את המשפט העברי בין אדם לחברו); עידוד עליה לארץ; גירוש גייס חמישי מהארץ (בהחלט לא מדברים על גירוש כל הזרים שבארץ – זהו נושא שישאר לשיקול דעתו של המשיח); תיקון מלא של מערכת החינוך – כל ילד יקבל חינוך יהודי-ערכי ממורה ירא-שמים וחסיד (כל הילדים ילמדו 'רזי'...).

לגבי הסוגיא הבוערת היום, של הגיוס, בודאי כאשר כל אנשי הצבא יהיו מאמינים בה' אלקי צבאות ישראל לא תהיה שום סבה שרוב בחורי הצבור הדתי והחרדי יתגייסו, עם תכנית מלאה ואמתית של לימוד תורה יחד עם "ללמד בני יהודה קשת"^{עב}, כמו שהיה בעם ישראל מאז ומקדם.

בכל אופן, בשלב-הביניים, הדילוג שלפני הקפיצה למשיח, אנחנו עדיין לא מדברים על פעולות-משיח ממש, כמו בנין בית המקדש (שנמצא במלכות בסדר של תיקון המדינה) – "משיח בונה מקדש"^{עד}.

תאריך עברי ולשון הקדש

ניתן דוגמה פשוטה ומעשית, שכבר כדאי להפיץ בין כל המקורבים שלנו – הקפדה על תאריך עברי. זהו דבר ישן נושן, שדברנו עליו הרבה בעבר^{עה}, אך איני בטוח שכולם מקפידים

^{עג} שמואל"ב א, יח.

^{עד} רמב"ם הלכות מלכים ומלחמותיהם פ"א ה"א וה"ד.
^{עה} חוברת **צו השעה** – **טפול** שרש מאמר "תאריך עברי".

מודעים לכך שיש דעת-קהל בעולם, ורוצים לקרב את כולם, ולא לדחות את כולם ולעורר עוד שנאה ליהודים ח"ו. הערך העליון – הדוחה לעתים גם את הלכות התורה – הוא קידוש ה' (ולא, חלילה, להיפך). כמובן, הדרך לקידוש ה' היא הנהגה "לכתחילה אריבער"^{סט}, "ובני ישראל יצאים ביד רמה"^{סח} דווקא – לא בכפיפות קומה – אבל המגמה של הכל היא "למען ידעו"^{סט} (ולא כמו שהיה ביציאת מצרים, על ידי מכות, אלא על ידי תיקון הדעת וקידוש ה' שעושה עם ישראל).

"סור מרע ועשה טוב"

יש בהחלט מקום בציור הזה גם לשלילה ומיאוס של הדברים הלא טובים שקיימים היום – השחתה של מנהיגים, מערכת משפט כופרת, תקשורת שלילית, פריצות ועוד ועוד, כולל כל הקליפות שמנינו במאמר "לפצח את האגוז"^ע. אבל, כמו תמיד בדרך החסידות, ה"סור מרע" תופס פחות מקום, והעיקר הוא ה"ועשה טוב"^{עא} (עד שהכלל הוא "סור מרע" על ידי "ועשה טוב"^{עב}).

לכן, אנחנו לא מתייחסים לרע בכלל ברמה הפרטית – כפיה על הפרט, כנ"ל – אלא רק

מעוט ה"סור

מרע" ההכרחי ברמה הציבורית הוא עקירת השחיתות (מהעולם התחתון ועד לעולם ה'עליון'), נקיין הרחובות והרשתות מפורנוגרפיה (וכ"ש מבתי בשת וכו'), ביעור הסמים וכיו"ב

^{סז} ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א עמ' תריז; לקו"ש ח"א עמ' 124. ועוד.
^{סח} שמות יד, ח.
^{סט} ויקרא כג, מג.
^ע בספר **קומי אורי**.
^{עא} תהלים לד, טו.

^{עב} בית אהרן (פרלוב, ברודי תרל"ה) לקוטים קמו, א (בשם רבי אהרן מקרלין). וראה גם קדושת יום טוב (טייטלבוים, סיגט תרס"ה) פרשת מצורע.

חלק מהחזון של 'מדינה מתוקנת', 'מדינת ישראל' החדשה, הוא מעבר למנהיגים שהם אנשי־מופת, אנשים שלא רק 'מנהלים' אלא מוליכים קדימה, ולא רק בדרך הפוליטית שלהם אלא גם בדוגמה האישית שהם נותנים

רציני ומעמיק יכול להתקיים דווקא בלשון הקדש – וזו זכות שהיא שגורה בפינו – ובכל לימוד התורה יש להעמיק במלים ובאותיות הקדושות של השפה (כדרך הבעל שם טוב, כנודע).

מנהיגות והתגייסות בדרך לחזון

יסוד עיקרי בכל מה שמדברים עליו הוא מנהיגות. גם שיבת ציון בדורנו הסתמכה על דמויות מנהיגות, אנשי־חזון ומנהיגים מעשיים של השלב הזה (שכחלק ממגמת החילון של העם, השתדלו להחליף את ההערצה לגדולי ישראל האמתיים שבכל הדורות ב'פנתיאון' של דמויות חדשות, כמו שהסברנו בעבר באריכות¹²). גם התנועה למען ארץ ישראל השלמה, שהזכרנו, אספה דמויות שיתמכו בה. ובכל זאת, הבדל עיקרי בין השלב השני ("בא") לשלב השלישי ("מדלג") הוא היחס להנהגה. היום מי שהולך לפוליטיקה, שמנהיג את המציאות בשטח, הוא סוג של מנהל (במקרה הטובה מנהל טוב, אבל יש גם מקרים אחרים...). ההיפוך המוחלט הוא השלב הרביעי ("מקפץ"), בו זוכים שהמנהיג יהיה מלך המשיח – הדמות הכי מושלמת, צדיק שבטל לה' לגמרי ומגלה אלקות לכולם. אבל כבר בשלב השלישי, חלק מהחזון של מדינה מתוקנת, 'מדינת ישראל החדשה', הוא מעבר למנהיגים שהם אנשי־מופת, אנשים שלא רק 'מנהלים' אלא מוליכים קדימה, ולא רק בדרך הפוליטית שלהם אלא גם בדוגמה האישית שהם נותנים, בהשראה שאפשר לקבל מהם. כשדברנו על 'עיקרי האמונה' שיש בכל הברכות של תפלת עמידה¹³, האמונה של

עליו. הציונות – השלב השני במבנה שלנו הערב – הצליחה בהחייאת־הנחלת הלשון העברית, אך עדיין מתוך כניעה לתרבות העולם המערבי. הכניעה הזו מתבטאת, בין היתר, בשימוש השיטתי בתאריך הנוצרי (והרי, כפי שפסק הרמב"ם, הנצרות היא עבודה זרה¹⁴). יש להקפיד לא להשתמש כלל בתאריך הנוצרי, אלא רק בתאריך העברי. גם כאשר פקיד אומר תאריך נוצרי יש לומר לו שאיני משתמש בתאריך הזה, איני מכיר אותו, ושיאמר לי את התאריך העברי (דבר שהוא גם 'חוקי' היום).

צריך להדגיש את העניין במיוחד לאנשי עסקים, ולומר שבזכות זה הם יראו סימן ברכה והצלחה רבה בכל עסקיהם. הכוונה היא בעיקר בעסקים בין יהודים. בעסקים בין־לאומיים קשה יותר להקפיד על העניין, כמו שלעת־עתה גם חייבים לדבר עם הגוי בשפה שלו, עד שנגיע לשלב של המשיח, בו כל העולם ידבר ב"שפה ברורה", בלשון הקדש.

אם הזכרנו את לשון הקדש והחייאת השפה, נוסיף עוד משהו: בהחייאת לשון הקדש אצל הציונות היתה כוונה מודעת שאין זו לשון הקדש, אלא עברית – שפת העברים, כשאר שפות העולם (מודעות לאומית, ולא מודעות של קדש). לכן היו מגדולי ישראל שהתנגדו לכך, והרביים שמחו שנוספו הרבה מלים לועזיות שמרחיקות ומבדילות בין השפה המדוברת ללשון הקדש. אבל לדעתנו, בהתאם לחזון של הדילוג עוד לפני הקפיצה למשיח, צריך דווקא כעת להדגיש אצל כל היהודים שהשפה המדוברת היא לשון הקדש, וכך יש להתייחס אליה – הלשון בה נברא העולם ונתנה התורה לישראל. לימוד תורה

עז ראה **קומי אורי** מאמר "תיקון רבשקה" וממנה **יושע** בנספח "המלכות תהפך למינות".

עח ציוץ י"ט מנ"א (נדפס בגליון ראה) תשפ"ה.

עו הלכות מאכלות אסורות פ"א ה"ז.

השלב הראשון,
כמו אצל משה
רבינו, הוא "לך
ואספת את זקני
ישראל". צריך
לאסוף 'גרעין'
קשה' של אנשים
שמאמינים חזק
ברעיון ומתמסרים
אליו

ברכה "השיבה שופטינו"
היא בעצם אמונה
שאפשר לזכות לרבנים
בעלי שיעור קומה של
צדק ומשפט על פי תורה
— בעלי חב"ד, חג"ת
ונה"י מתוקנים. זו לא
אמונה פשוטה — העולם
התייאש מזמן ממלכים
צדיקים, לכן הגיעה
הדמוקרטיה. זו דוגמה לכך
שהדילוג המתבקש —

מ"הנגלת לנו ולבנינו", ו"ה (גלות ושיבת ציון),
ל"הנסתרת להו' אלהינו", י"ה (שלב הביניים
וימות המשיח) — הוא הרבה יותר חידוש, ויותר
קשה, מהדילוג בין הגלות למצב הקיים היום
(שני שלבים שמבוססים על אנשים-מנהיגים לא
מתוקנים בעליל).

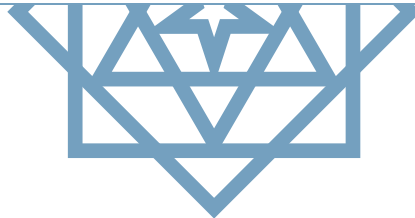
אבל עוד לפני היעד, כבר בשלב הדילוג
הנדרש כעת, צריכים חוזים ומנהיגים בשר ודם
שיפחו בתנועה הזו רוח חיים. צריך איש שעליו
נדרוש את הפסוק "כי יבער איש"ט — מישהו
שילהיב-יבעיר את כולם גם לאכול-לכלות את
הקיים (עם היכולת לעכל אותו כדבעי, להכיל את
הניצוצות ולדחות את הפסולת), ולקום בקומה
זקופה להתחיל ולקדם את החדש, את השלב של

טרום-משיח שמזמין את ביאת המשיח.
אבל אי אפשר להסתפק באיש אחד עם
'זכויות יוצרים' על הרעיון הזה. השלב הראשון,
כמו אצל משה רבינו, הוא "לך ואספת את זקני
ישראל". צריך לאסוף 'גרעין קשה' של אנשים
שמאמינים חזק ברעיון ומתמסרים אליו — מי
בעטו, מי בנאומו ומי בממונו⁹ ובכשרונותיו
המעשיים. צריכים אנשי הגות שמקבלים על
עצמם לכתוב ולפרסם מאמרים בנושא של
המדינה החדשה שבדרך, כל אחד בלשונו,
מנקודת המבט שלו. לא מדובר על כתיבה חד-
פעמית, לצאת ידי חובה, אלא על שליחות חיים.
כמובן, צריכים גם פעולות בשטח שמחישות
ומקדמות את החזון. כל התלמידים שמפיצים
ופועלים היום, בארץ ובחו"ל, צריכים שבאופן
מודע — לעצמם ולצבור — הכל יתקשר לחזון
הכללי הזה.

עוד לפני שנמנה שרים בפועל, צריכים אנשי-
חזון מיוחדים לכל משרד — לכל תחום צריך
להיות מישהו שהוא מתמחה בו, חי אותו, ומצליח
לצייר איך הוא אמור להראות ולפעול ממבט
של תורה, מה התשובה הציבורית שנדרשת בו.
לאור כל זה, צריכים בעזות דקדושה כבר לעשות
אסיפה ראשונה לאנשים שמתלהבים מהענין
ורוצים ללכת עליו, ומוכשרים לתרום לו את
הכשרונות שלהם, ולהתקדם לקראת החזון.

9 ראה לוח "היום יום" כ"ג טבת.

ט שמות כב, ד.

שיעור

מאור עינים פרשת בשלח

רפואת הטבור

קיצור מהלך השיעור

בדרשה מיוחדת מאריך המאור עינים בסוד הרשימו שנותר מלימוד התורה (גם כשהוא נשכח), ברגישות להשגחה הפרטית שמחדשת את גילויי הטוב האלקי בכל מצב, בתיקון הברית על ידי הגברת חוש השמיעה על חוש הראיה וב'רפואת הטבור' שמתקנת את הנטיה להפריד בין העליונים והתחתונים (בגוף האדם ובכלל).

כלי מלא רשימו

ויאמר אם שמוע תשמע (שמות מו, כא), ודרשו רז"ל אם שמוע בישן תשמע בחדש. הנה כששומע דברי תורה עושה רושם במוחו האותיות שיצאו מפי המדבר, ואף שאחר כך מסתלק ממנו מכל מקום נשאר רושם במוחו, ועל ידי זה יוכל לקבל דבר חדש. וההסתלקות של הראשון גורם שיוכל לקבל שנית, כמשל כלי שמלאוהו ורוצה למלאוהו שנית צריך להתרוקן תחלה, וכן הדבר הזה. אך הרשימו שנשאר, הוא הכלי שיקבל בו עוד דבר חדש. שאילו לא היה נשאר אפילו הרשימו, לא היה יכול לקבל יותר, כי על ידי הרשימו שנשאר תחלה מזדכך המוח שיקבל יותר שכל. וכן אחר כך גם זה נסתלק, ומהרשימו שנשאר הוא מזדכך ונעשה כלי לקבל עוד, עד עולם.

כאשר אדם שומע דברי תורה – גם אם לאחר מכן הוא שוכח אותם או מסיח מהם את

דעתו (לעיסוקים אחרים, או אפילו ללימוד חדש) – הם מותירים בו רושם, ודווקא הרושם שנותר מהשמיעה הישנה מאפשר לו לשמוע ולקלוט דברים חדשים, ועל כך דרשו "אם שמוע" בישן 'תשמע' בחדש"^א.

על אותו ביטוי יש דרשה קודמת^ב סמוכה בגמרא – "שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק, אבל הקב"ה אינו כן, מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק, שנאמר 'ויאמר אם שמוע תשמע', 'אם שמוע תשמע' ואם לאו לא תשמע". דרשה זו לא מופיעה כאן בפירוש, אבל היא רמוזה במשל הכלי שיש לרוקן כדי למלא בתוכו חדש. מתברר שבמדת הקב"ה מה שנדמה כ"כלי ריקן", אותו

^א נערך ע"י איתיאל גלעד. מוצאי ד' שבט פ"ו – כפ"ח.

^ב א ברכות מ, א.

הרשימו שנותר

אחרי ההתרוקנות
הוא־הוא הכלי
לקבל בו את
הלימוד החדש

רוקנו מתוכנו הראשון,
נשאר "כלי מלא" ברשימו
שנשאר בו מאותו תוכן.

הזכרון מהלימוד
הראשון הוא משל טוב
לסוד הרשימו שנותר

במקום החלל אחרי שאור אין סוף התעלם ממנו. על כך נאמר "אם יִשְׁתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֵינִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם הוֹי הֲלֹא אֶת הַשְּׁמִים וְאֶת הָאָרֶץ אֵינִי מְלֹא נְאֻם הוֹי"^ב — גם במה שנדמה כ"מסתרים", חלל ללא נוכחות אלקית, "אני מלא". בחסידות מוסבר^ג ש"אני מלא" לא מתייחס לאור אין סוף הממלא כל עלמין, הגלוי ומדוד בכל מקום לפי ערכו, אלא לאור אין סוף הסובב כל עלמין, שממלא את הכל באופן נעלם. הגילוי הזה משתקף דווקא ברשימו, ש"לא נגע בו הצמצום".^ד

בתיאור בריאת העולם, הרשימו שנותר אחרי הצמצום הראשון הוא שרש הכלים^ה. וכך, הרשימו שנותר אחרי ההתרוקנות הוא־הוא הכלי לקבל בו את הלימוד החדש, כשכל רשימו מזוכך יותר את השכל ומאפשר לו להבין טוב יותר דברים חדשים ועמוקים יותר.^ו

אזנים לתורה

וכתיב בשלמה המלך ע"ה (קהלת יב, ט) איזן וחיקר ותיקן משלים הרבה, ודרשו רז"ל (עירובין כא, ב) שעשה אזנים לתורה, כי מתחלה היתה התורה ככפיפה שאין לה אזנים ועשה לה אזנים.

שלמה עשה לתורה אזנים — כלי לאחוז בו את התורה (בהאזנה־שמיעה פנימית) — על ידי המשלים שהוא אֶזֶן־חֶקֶר־תֵּקֵן, בסוד "אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי".^ז

הענין הוא, כי בסיני שמעו מפי הקב"ה כל התורה כולה בדבור אחד מה שאין האוזן יכול לשמוע, נמצא לא היה באפשרי ששמיעה כזאת תעשה רושם בהם. על כן אמרו (שמות כ, טז) דבר אתה עמנו ונשמעה. ורק משה קיבל כל התורה מסיני (אבות פ"א מ"א) והיה בכחו לשמוע, ומסרה ליהושע בבחינת מסירה לבד, ויהושע לזקנים, מדריגה אחר מדריגה. עד בימי שלמה שירדו המדריגות, עד שלא היו יכולים לקבל השכל בלי התלבשות כמו שהיה בימי משה ויהושע שהיו שומעים התורה כאשר היא בלי לבוש, אבל בימי הוצרך להיות על ידי לבוש, והמוחין שהוא השכל לא היו יכולין לקבל כי אם על ידי לבוש כמו על ידי משלים, ואז היו מבינים. נמצא שעשה אזנים לתורה שיוכלו לשמוע ולהבין, על ידי שתיקן משלים הרבה והלביש החכמה בלבושין.

במתן תורה נאמר "וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַהָדָר עֲשֹׂן"^ח, אבל התורה עצמה התקבלה בשמיעה^ט. משה היה מסוגל לשמוע את כל התורה יחד, "מה שאין האוזן יכולה לשמוע", והוא מסר את הדברים הלאה בשמיעה — עם כל היתרון בראית פני הרב, השכל עצמו נמסר בשמיעה־הבנה ולא בחכמה־ראיה (ומעלת השמיעה ביחס לראיה היא ענין עיקרי בתורה הזו, כדלקמן באריכות). הסדר הזה המשיך ממשה ליהושע ומיהושע לזקנים (שעוד ראו את מתן תורה) והלאה, אבל בימי שלמה המלך (באמצע תקופת הנביאים) נזקקו ללבוש נוסף, לבוש המשל (אותיות שמלה) שהוא ה"אזנים לתורה". הדבור הישיר הוא באצילות והמשל הוא בבריאה (וביצירה ועשיה — חדה ורמז)^י. שלמה המלך הוא סוד מלכות דאצילות שמלבישה במשל ומופיעה בשכל של עולם הבריאה.

ב ירמיה כג, כד.

ג לקו"ת ואתחנן ט, א ואילך; ראה לג, א ואילך.

ד אה"ת בראשית ח"ו עמ' תתרסח, ב ועוד.

ה מב"ש ש"א ח"א פ"ב. חסדי דוד סימן א.

ו ראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים על תהלים קיט, קסב (עמ' רמב).

ז תהלים סב, יב.

ח שמות כ, טו.

ט דברים ד, יב.

י ראה עירובין יג, ב.

יא מאמרי אדה"ז הקצרים ערך 'אורות בכלים' (עמ' תמד).

טוב וישר ה'

והנה כל העולם כולו נברא באותיות. כדכתיב (נחמיה ט, ו) ואתה מחיה את כולם, א"ת ה', א"ת הם כ"ב אותיות מאל"ף ועד תי"ו, וה' הם ה' אותיות מנצפ"ך, מחיה את כולם, הוא החיות של כל דבר. והוא גם כן מאמר (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו. והקב"ה ברא את העולם כדי להיטיב לברואיו, נמצא מהראוי שימצא תמיד טובו בעולם כל יחסר תמיד, כי זהו רצונו מקודם. אך צפה הקב"ה שאילו [היה] כן היו מתרחקין מעבודתו. כדכתיב (הושע ב, י) וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל, מרוב טוב שהשפיע להם. לכן עשה שיתצמצם הטוב ויתעכב שפעו לפעמים, כדי שישוּבו אליו. והנה הכ"ב אותיות, בהם ברא הקב"ה את עולמו והם חיות העולמות כולם, והיה הטוב נשפע בלא מעכב. והיה מן הנמנע לקבל, מטעם האמור. לכן באו האותיות מנצפ"ך, הם הנותנים שיעור ומגבילין השפע. וזהו מ"ן צפ"ך, בשביל שצפה הקב"ה שאי אפשר ליהנות מטובו הגדול שלא יחטאו, עכב והגביל השפע כמבואר למעלה.

מהיסוד החסיד^{יב} ש"ואתה מחיה את כלם היינו ההתהוות התמידית על ידי כב האותיות של דבר ה' — טובה אותיות^{יג}! — עולה שהכל צריך להיות טוב תמידי וגלוי ("אין בטובה

למעלה מענג"^{יד}), כרצון ה' בבריאה. אכן, ה' צפה שלעתים הטוב יזיק למקבלים, שיחושו שהטוב 'מגיע להם' בטבעיות ויתרחקו בעקבותיו מעבודת ה'. לפני הבריאה התייעץ ה' עם נשמות הצדיקים^{טו}, והטוב האמתי הוא הליכה בדרך ה'

— "אמרו צדיק כי טוב"^{טז}. אם ריבוי הטובה הגלויה יגרום להתרחקות מדרך ה' — שוב איננו טוב. לכן, בעת הצורך, ה' מצמצם את הטוב באמצעות הגבורות (פר דינים) של האותיות הסופיות מנצפ"ך (לשון צפיה), השמות 'סוף' לזרימת הטוב הבלתי-מוגבלת^{יז}. העצירה הזו של הטוב-הצדיק היא בסוד "שבע יפול צדיק וקם"^{יח}, כאשר תכליתה להעלות את האדם לטוב גבוה יותר, למדרגת בעל-תשובה שלמעלה ממדרגת הצדיק^{יט}:

ומי שיבין זה, שמה שנתמעט אצלו הטוב הוא בשביל שישוּב אל ה', שזהו ענין למודי ה' (ישעיה נד, יג), אז כשמבין ושב לשמו ית' מבטל תיכף הדינים ששורין עליו, כי לא באו רק להשיבו אל האמת. וזהו מנצפ"ך צופים אמרו (מגילה ב:), מי שהוא צופה ומסתכל תיכף ושב אל האמת, אז הדינים בטלים ממנו ונפתחו הרחמים והדינים נמתקים ומתאחדים למעלה, וזהו אמרו, מלשון חיבור כמו אימרא. וזהו עיקר, שידע האדם שהכל הוא בהשגחה פרטית ומלמדהו מוסר, כמו שדקדקו רז"ל (ערכין מז:): עד היכן יסורים אפילו הכנים ידו ליטול פרוטה וכו', להודיע עד היכן השגחה כוללת, והכל ללמד מוסר בהשגחה, וידע שכל שבעולם הוא גלוי אלהותו ית'.

ברגע שאדם מרגיש שמיעוט החיות והטוב הגלויים הם לטובתו, כדי שישוּב אל הטוב האמתי משקר ההתרחקות מה' אליו נפל, הוא יכול לקיים "לאלתר לתשובה" — לאלתר לגאולה. ה"צופים" בתכלית הכוונה של ההשגחה הפרטית — גם של צער הכי קטן — ממתיקים את דיני

ברגע שאדם מרגיש שמיעוט החיות והטוב הגלויים הם לטובתו, כדי שישוּב אל הטוב האמתי משקר ההתרחקות מה' אליו נפל, הוא יכול לקיים "לאלתר לתשובה" — לאלתר לגאולה

טז ישעיה ג, י.

יז ראה ע"ח שכ"ה דרוש ב.

יח משלי כד, טו.

יט ברכות לד, ב (כדעת רבי אבהו).

יב ראה גם תניא שער היחוד והאמונה פ"ב.

יג ראה חיי הנפש (ר"א אבולעפיא) ד"ה "וע"כ רוץ ושוב".

יד ספר יצירה פ"ב מ"ד.

טו ע"פ בראשית רבה ח, ג"ז.

מנצפך והופכים אותם לחסד וחיבור.

נמצא האֵיךְ שיהיה הכל ישר, כי הכל הוא חיות אלהות, כמ"ש (קהלת ז, כט) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, והבן. בהסתכלות הזו, גם כשאדם לא חש את טוב ה' הגלוי (ולא זוכה להכיר ש"גם זו לטובה"^כ והכל הוא טוב אלקי נעלם^{כא}) הוא יודע ש"הצור תמים פָּעָלוּ בִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל צָדִיק וְיֵשֶׁר הוּא"^{כב}. ישר בגימטריא ל פעמים טוב ("כי [פעמים] טוב") – השגחה פרטית (ב"פ ישר, ממוצע כל מלה) מגלה שה' ישר בכל, וכאשר צופים-חוזים בכך, "ישר יחזו פנימו"^{כג}, אפשר לחזור ולראות את הטוב.

תיקון הברית – שלמות שני חצאי הגוף

והנה כתיב (משלי ג, ח) רפאות תהי לשריך. הענין כי שאל המין מפלגא ולעילא וכו', והשיב לו וכו' (סנהדרין לט.).

העבודה זרה הפרסית (זורואיסטריות) מאמינה בשניות – פיצול בין הטוב לרע – והאמגושי (המכשף הפרסי) טוען באזני אמימר ש"חציו ומעלה" של הגוף (בו האברים היפים והנקיים^{כד}) שייך לטוב ו"חציו ומטה" (בו האברים ה'מלוכלכים', שתפקידם להפריש את הפסולת) שייך לרע^{כה}. האמונה באחדות ה' שוללת את החלוקה הזו, כפי שסתר אמימר את דברי המין-האמגושי, שאם היתה כזו חלוקה לא היה בעל-י-אלקיו של החלק התחתון מניח שיעברו בארצו המים הזורמים מהחלק העליון (ונפלטים

פגם הברית

מפריד בין החצי העליון והחצי התחתון, בחינה של עבודה זרה, ומכאן מובנת חומרתו

כפסולת). הטבור אכן מחלק את האדם ב'חתך זהב' לשני חצאים, כאמור במשה "מחציו ולמעלה אלהים ומחציו ומטה איש"^{כו}, אך הכל הוא מציאות אחת של "צלם אלהים"^{כז}, "איש האלהים"^{כח} אחד.

ונמצא באמת צריך האדם לראות שלא יהא ח"ו חלוק מפלגא ולתתא, פ"י שלא יהא פוגם בברית. כי כתיב (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם, כי האדם הוא חלק מהתורה, ובחלק יש הכל, וכל אדם הישראלי הוא תורה שלימה. וכתיב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה, כן צריך האדם להיות תמים, בכל השני חצאים. ולכן נקרא התורה ברית, כי הכל תלוי בשמירת הברית. והוה רפאות תהיה לשריך, שאפילו מהטבור ולמטה מרפא שיהיה שלם.

אבר הברית נמצא בחצי התחתון של הגוף (ובו גופא יש את ה'שניות' של שני החצאים – דרכו יוצא השתן המלוכלך, המים שעוברים מלמעלה למטה, כנ"ל, אך גם זרע הקדש). פגם הברית מפריד בין החצי העליון והחצי התחתון, בחינה של עבודה זרה, ומכאן מובנת חומרתו. הברית היא התורה (תורה ע"ה עולה ברית), שתמימה בשני חלקיה – הנגלה והנסתר. לכל איש ישראל יש חלק-אות בתורה, "יש ששים דיבוא אותיות לתורה"^{כט} – ומכיון ש"התופס בחלק מן העצם תופס בכולו"^ל הרי הוא קשור לשלמות התורה כולה – ועל ידי לימוד התורה התמימה משלים האדם את עצמו (לפי הפירוש כאן לימוד הפנימיות מתקן את ה"חציו ומעלה", לימוד הנגלה את ה"חציו ומטה", והחיבור שלהם כאחד יוצר שלמות באדם). כך מבאר הרבי הרש"ב^{לא} שפגם הברית מעלים את 'השלמות העצמית' – את התמימות שעושה את האדם מחובר ושלם בתוכו, את ניצוץ משה

כו דברים רבה יא, ד.

כז בראשית א, כז; ט, ו.

כח דברים לג, א (ובכ"מ).

כט מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קפו.

ל' הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רכז.

לא תורת שלום אור לכ"א כסלו תער"ג.

כ' תענית כא, א. סנהדרין כח, ב.

כא כמבואר באריכות בתניא אגה"ק יא.

כב דברים לב, ד.

כג תהלים יא, ז.

כד וראה ר"ח כאן.

כה כך לפי גרסת ופירוש ר"ת שם ד"ה "דהורמז".

בחסידות קוצק -

'תמצית' חסידות
פולין - דרשו
שדברי התורה
ינבעו מהטבור
(ה'פופיק')

לשמוע בחדש (תורה הנשמעת באזנים והיוצאת מהפה כהוראה לישראל).

בחסידות קוצק - 'תמצית' חסידות פולין - דרשו שדברי התורה ינבעו מהטבור (ה'פופיק'), באופן של "אמת מארץ

תצמח"^{מג} (זו חסידות חג"ת, שמחברת את רושם החב"ד הנלמד עם רושם הנה"י מהעיבור, ודוק). גם בחסידות חב"ד, לצד ההעמקה העיקרית בחסידות, נדרשת אותה כנות ואמתיות. הטבור נותן את הכח לדבר 'דוגרי', ודווקא בדבור הזה מתגלה ה"אין" שמחבר את המעלה עם המטה ופועל את תיקון הברית.

מעלת השמיעה על הראיה

והנה קלקול הברית בא מפני שעין רואה ולב חומד. לכן לתקן זה צריך להגביר חוש השמיעה, כי חוש השמיעה עלוי ביותר מעלה מחוש הראיה. והנה הסומא מפני שבטל כח הראיה נתגבר חוש השמיעה אצלו כנראה בחוש, מפני שנאסף הראיה ושבה לחוש השמיעה. ולכן צריך האדם להחזיר חוש הראיה ולאסוף לפנים ולהכניס בחוש השמיעה, ויגביר חוש השמיעה, ואז לא יראה ולא יחמוד.

פגם הברית מתחיל מראית העינים - "העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרי"^{מד}. לכן, תיקון הברית הוא הגברת חוש השמיעה על חוש הראיה^{מה} (ה"שמע" שבתחלת קריאת שמע מתקן את ה"אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"^{מו} שבסופה), עד שחוש הראיה 'נאסף' לתוך חוש השמיעה ("שמע" גם לשון אסיפה^{מז}) ומגביר אותו. כך דווקא רב ששת - סגי נהור ("מאור עינים"...) - זיהה את ה"קול דממה דקה"^{מח}

מג תהלים פה, יב.

מד טור או"ח סימן א (ע"פ רש"י על במדבר טו, לט).

מה והאריך בכך הרב הנזיר בספרו "קול הנובאה".

מו במדבר טו, לט.

מז ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב עמ' תרעז; אה"ת עקב עמ' תעט. ועוד.

מח מלכים י"ט, יב.

רבינו "איש האלהים" שיש בכל אחד^{לב} - והדרך לגלותה מחדש הוא העמקה בתורת החסידות, התורה התמימה המחברת את כל חלקי התורה^{לג}.

תיקון הטבור

הטבור הוא נקודת המעבר בין שני חצאי הגוף. בפשט, רפואת הטבור מתקשרת כאן לתיקון הברית בהיותו תחת הטבור^{לד}. בעומק, רפואת הטבור היא הפיכתו מממוצע-מפריד לממוצע-מחבר - "מחצתי [לשון מחיצה מפרידה] ואני ארפא [אהפוך אותה למחברת]"^{לה} - נקודת 'אין' המחברת בין 'יש' ל'יש' (כאשר הטבור מגלה את ה"אין מול לישראל"^{לו}, המוזכר בסיום התורה). החיבור הוא מכח רפואת התורה (עם התשובה, "תכלית חכמה [של התורה] תשובה ומעשים טובים"^{לז}, שהרי "גדולה תורה שמביאה רפואה לעולם"^{לח}) - **טבור** בגימטריא **הוראה** ("תורה לשון הוראה"^{לט}), היוצאת מהסנהדרין עליהם נאמר^מ "שררך [טבורך] אגן הסהר"^{מא}.

תפקידו העיקרי של הטבור הוא בזמן העיבור, בו הוא משמש כ'פה' דרכו מקבל העובר את כל חיותו. בזמן הלידה "נפתח הסתום [הפה] ונסתם הפתוח [הטבור]"^{מב} ונראה ששוב אין תפקיד לטבור. אבל, כנושא התורה הזו, "אם שמוע' בישן 'תשמע' בחדש" - דווקא בזכות רושם השמיעה הישנה, דרך הטבור, אפשר

לב ראה תניא פמ"ב.

לג ראה באריכות קונטרס "עניינה של תורת החסידות".
לד ראה נדה יג, ב. שבת קיח, ב (כמצוטט בכ"ד שלא הכניס ידו תחת טבורו).

לה דברים לב, לט. וראה קהלת רבה א, ז (ובכ"ד בספה"ק).

לו בעש"ט עה"ת לך אות כו ע"פ שבת קנו, א.

לז ברכות יז, א.

לח יומא פו, א (עפ"י הגהות הב"ח).

לט זהר ח"ג נג, ב; ספר השרשים לרד"ק שרש 'ירה'.

מ סוטה מה, א; שה"ש רבה ז, ו.

מא שה"ש ז, ג.

מב נדה ל, ב.

אחרי ההתכללות

בשמיעה של
הראיה השלילית,
הנתפסת בפיתוי
עלמא דשקרא,
עתידה להגיע
רפואה לעולם
– כל הסומין
יתרפאו ונזכה
לראיה קדושה
של האלקות, "עין
בעין יראו בשוב
הו' ציון"

ש"תמן אתי מלכא"מט.

אכן, אחרי ההתכללות בשמיעה של הראיה השלילית, הנתפסת בפיתוי עלמא דשקרא, עתידה להגיע רפואה לעולם – כל הסומין יתרפאו ונזכה לראיה קדושה של האלקות, "עין בעין יראו בשוב הו' ציון"³. כך, מתוך עבודת ההתבוננות החב"דית – שעיקרה שמיעה פנימית, 'דערהער' – מגיעים "לאסתכלא ביקרא"

דמלכא"^{3א}, לראיה חושית של נוכחות ה'נב.

חמש מדרגות בפסוק

בסיום הדרוש חוזרים לפסוק שפותח אותו ומבארים את כל חמשת חלקיו לפי ההקדמות בדרוש עד כה:

וזהו אם שמוע בישן תשמע בחדש, על ידי הרשימו שנעשה כלי לקבל.

והישר בעיניו תעשה, שבאמת אין מזל לישראל (שבת קנו, א) [שהם] למעלה מהטבע, והוא דרוש ארוך נתבאר במ"א. שזה נקרא ישר בעיניו.

גם במצבים בהם האדם לא רואה את הטוב הגלוי בעיניו בשר, ברגעי הצמצום של טוב ה', עליו לדעת שמה שמתחולל עמו הוא ישר (כנ"ל) – "ישר בעיניו" של ה' (גם אם לא בעיני האדם) – ולשמוע את רצון ה' ממנו בהשגחה פרטית. כך, דווקא דרך החסרונות בטוב הגלוי, הוא מתקשר ל"אין מזל לישראל"^{3ב} (מקור הטוב

האמתי) וממתיק את הדינים.

והאזנות למצותיו, שתכנים לבחינת חוש השמיעה להנבירה על הראייה ולהשיב חוש השמיעה לאזנים כאמור, אזי יהיה חיבור ודבקות. אחרי האמונה בהשגחה הפרטית ("הישר בעיניו תעשה") צריכים להכניס את הכל לכלים של האזנה-הבנה שגורמת לחבור פנימי לה' ("מצותיו" לשון צוותא וחבור).

ושמרת כל חוקיו, הוא ענין הברית הנקרא חק. האיוון-התיקון של "והאזנת" – כשהראיה נכללת בשמיעה – מאפשר לתקן את הברית שנקראת חק^{3ב} (חק הוא המצוות שלמעלה מטעם, כברית שהיא התקשרות שלמעלה מטעם ודעת).

ואז כל המחלה וגו' כי אני ה' רופאך, כענין רפאות תהי לשריך אפילו מפלגא ולמטה, והבן.

תיקון הברית הוא רפואת הטבור – תיקון המחיצה בין העליונים והתחתונים, וגילוי אחדות ה' בתוך האדם.

חמש המדרגות מקבילות להתפשטות ה חסדים ויה הגבורות מהחסד ועד ההוד: השמיעה בחדש מכח השמיעה בישן, שעושה את האדם "כלי מלא", היא כנגד החסד (השפעה חדשה); ראיית היוסר האלקי גם במצבים של עיכוב החסד היא תיקון הגבורה; ההאזנה למצוות ה' היא כנגד התפארת – "תפארת גופא"^{3ב}, "גופא דמלכא" הכולל את כל המצוות³ – בו מסתיים יסוד אמא (כח ההאזנה-השמיעה); שמירת-תיקון החק כנגד הנצח, כנודע ש-חק הוא פרצוף הנצח דאלב"ם^{3ב}; הרפואה (הבאה על ידי התשובה, כנ"ל) היא תיקון ההוד, בסוד "בורא רפואות" בהוד^{3ב}, תן לחכם ויחכם עוד.

אברהם.

נד ראה תנחומא ח"י שרה ג ושבת קלז, ב.

נה הקדמת תקון ז"י, א ("פתח אליהו").

נו תקון ז"י תקון ל (עד, א).

נד עמק המלך ש"א פרקים וז.

נח ברכת "יוצר אור".

מט ראה ברכות נח, א.

נ ישעיה נב, ח.

נא זחר ח"א קצט, א.

נב ראה תניא פ"ג.

נג וראה באריכות במאור עינים ליקוטים ד"ה כשרצה

שיעור

התבוננות בעזות בתנ"ך ובחז"ל

עזות דקדושה בשירת הים

קיצור מהלך השיעור

'ציוץ' טרי, ארוך ומסועף, הנסוב כולו על מושגי **העז והעזות** – פותח בהתבוננות בהופעותיהם השונות בשירת הים שבפרשתנו, ומשם מתרחב לריבוי הופעות והיבטים של עז ועזות בתנ"ך ובחז"ל, בפשט וברמז, תוך העמקה מופלאה במשמעויותיהם לאור **הקבלה והחסידות**. מוזמנים לצלול פנימה.

עזות משיח ותחית המתים

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת להו' א".

לפי הכלל^א שהאות א היא הפנימיות-הנשמה של האות ע (כך במבטא, וכך במספר, בסוד ע סנהדרין עם המופלא-האלף שמעליהם^ב) הרי ש"אז" הוא נשמת עז.

"אז" רומז לכנורו של משיח, כנור ("נר הוי"^ד) של שמונה (אז) נימין^ה. והנה, ח המלים שאחרי "אז" – "ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת להוי"^ו – עולות 2864, ח פעמים

(ממוצע) **משיח**!

"אז ישיר" רומז לתחית המתים, כנודע^ז. בשירת חנה כתוב בפירוש "הוי" מְמִית וּמְחִיָּה מוֹדֵד שְׂאוֹל וְיָעַל וגו'^ח והיא מסיימת "וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכוֹ וְיָרָם קָרְן מְשִׁיחוֹ"^ט. "ישראל עזין שבאומות"^י, ופירשו^{יא} שישאל עזין בנכונותם למסור את נפשם על קדושת שמו יתברך, ושהוא סוד עצם הלז שלהם שממנה קמים לתחית עולמים^{יב}.

א סנהדרין צא, ב.

ז שמואל א ב, ו.

ח שם פסוק י.

ט ביצה כה, ב.

י אמרי אמת שופטים תרס"ו; פני מנחם תצוה תשנ"ד. ובכ"מ.

יא בראשית רבה כח, יג.

רשימת הרב (ציוץ). ט' שבט תשפ"ו.

א שמות טו, א.

ב ראה בראשית רבה כ, יב ובשיעורים מא' אייר תשע"ג.

ג הוריות ד, ב. וראה **אותיות לשון הקדש** סוף אות ע.

ד משלי כ, כז.

ה ערכין יג, ב.

עזות השירה

ישנן עשר שירות בתנ"ך¹, כנגד עשר ספירות בלימה². שירת הים היא שירת החכמה, עליה נאמר "הַחֲכָמָה תִּעֲזֹר לְחָכְמָה" (שירת חנה היא שירת התפארת – "עֲזֹר וְתַפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ"³). לאחר פתיחת השירה ב"אשירה להו' כי גאה גאה גו'" היא ממשיכה: "עֲזֹר וְזִמְרָת יְהוָה לִי לִישׁוּעָה"⁴ – פותחים בעז. עזי-זמרת-יה (וכן עזי-זמרת-ישועה) ר"ת עזי!

והנה, הגאולה היא "ברוב שירה וזמרה"⁵ (בארבעת לשונות הגאולה, "וגאלתי"⁶ רומז לקריעת ים סוף ושירת הים, כנודע⁷). כאן ה"זמרה" היא סוד ה-ז של עז.

שבחי דוד מלך ישראל חי וקים⁸ (שמלכא משיחא "דוד שמו"⁹) מתחילים ב"דַע נַגְן"¹⁰ (ומסיימים ב"הו' עמו" – "נעוץ סופן בתחלתו"¹¹, מה"דע נגן" הוא זוכה "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"¹², וד"ל). דוד הוא "נָעִים זְמֵרוֹת וְשִׁירָאֵל"¹³ ועליו נאמר "וַיִּתֵּן עֲז לְמַלְכוֹ וַיְרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ". וכן פרק כא בתהלים פותח "לְמַנְצֶחַ מְזֻמֹּר לְדָוִד. הו' בְּעֶזְךָ יִשְׁמַח מֶלֶךְ"¹⁴ (ישמח אותיות משיח¹⁵, בו עוסק הפסוק¹⁶) ומסיים "רוֹמְמָה הו' בְּעֶזְךָ נִשְׁיָרָה וְנִזְמְרָה גְבוּרָתְךָ"¹⁷.

"עם זו"

והנה, "ישראל עזין שבאומות" רמוז בר"ת "עם זו", ביטוי המופיע פעמיים ("עַל פִּי שְׁנֵי עֲבָדִים [עֲזִים] יָקוֹם דָּבָר"¹⁸) בשירת הים – "נְחִיתָ בְּחֶסֶדְךָ עִם זֹא אֶלְתָּ גְּהִלְתָּ בְּעֶזְךָ אֶל נְהוֹ קִדְשְׁךָ"¹⁹ ו"עַד יַעֲבֹר עִם זֹא קִנִּית"²⁰ – ועוד פעם אחת בתנ"ך, "עם זו יצדתי לי תהלתי יספרו"²¹.

שלוש הפעמים הן כנגד חב"ד: "עם זו גאלת" בבניה (בלשונות הגאולה "וגאלתי" כנגד הבינה²²), "הַפָּךְ יָם [עלמא דאתכסיא, בינה] לִיבְשָׁה [עלמא דאתגליא, מלכות]"²³; "עם זו קנית" בדעת ("דעת קנית כו"²⁴, דעת מקנה ודעת קונה²⁵). "עם זו יצדתי לי", סוד "יוֹצֵר אוֹר"²⁶, "אוֹר וְשִׁירָאֵל"²⁷, בחכמה, ראשית גילוי אור²⁸ (בראשית-בחוּכמא²⁹, בשביל "תורה אוֹר"³⁰ ו"אור ישראל"). ב"עם זו יצדתי לי תהלתי יספרו" – ה יודין (אות החכמה, ה-י של שם הו' ב"ה), י פעמים ה, "כָּל הַנִּשְׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה"³¹, "יהל אוֹר"³² החכמה (יה הוא שם החכמה³³).

עז רבתי

"עם זו" במשולש פרטי עולה 3354, ג"פ 1118, "שמע ישראל הו' אלהינו הו' אחד"³⁴. "שמע" לשון אסיפה, כמו "וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל אֶת

יב תרגום לשה"ש א, א.

יג אדמה שמנים ותהום "הקדמה לפרק שירה" הערה מט.

יד קהלת ז, יט.

טו תהלים צו, ו.

טז שמות טו, ב.

יז המלים האחרונות ששמעו מהרבי לפני ז"ך אד"ר תשנ"ב.

יח שמות ו, ו.

יט ספורנו עה"פ.

כ ר"ה כה, א.

כא ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד; זהר ח"א פב, ב.

כב שמואל"א טז, יח.

כג ספר יצירה פ"א מ"ז.

כד ע"פ סוטה כא, א; ב"ק צב, א.

כה שמואל"ב כג, א.

כו תהלים כא, א"ב.

כז של"ה הקדוש ברביו מקומות.

כח ראה תרגום, רש"י ומצודות.

כט תהלים כא, יד.

ל דברים יט, טו.

לא שמות טו, יג.

לב שם פסוק טז.

לג ישעיה מג, כא.

לד סוד הו' לראוי שט"ז.

לה תהלים סו, ו.

לו קהלת רבה ז, לב (ובכ"מ). ראה נדרים מא, א.

לז ראה קידושין ט, ב (וברשב"א שם). הנפש פ"ז הערה לד.

לח ישעיה מה, ז.

לט שם י, ז.

מ ראה ע"ח שמ"ב פ"א.

מא תרגום ירושלמי בראשית א, א.

מב משלי ו, כג.

מג תהלים קנ, ו.

מד ע"פ איוב לא, כו ("אור כי יהל").

מה זהר ח"ג יא, א, מפרשים ספר יצירה פ"א מ"א.

מו דברים ו, ד.

ים סוף (משל עיקרי בדא"ח לסוד התהוות כל העולמות יש מאין בכל רגע תמיד^{נח}).

ועיין בבונה ירושלים^{נט} שגם עיון וגם זכרון בסוד "יֵאֲשִׁית חֻקָּמָה"^ס, אלא שע"י עיון ממשיכים אור חדש וחיות מחודשת מלמעלה למטה, ועל ידי כח הזכרון, שהוא כח הקיום (קיום החיות, להיות "חי וקים" לנצח) מעלים את האור שנתפס במח מלמטה למעלה ועד שמגיע לשרשו במעין החכמה שמשם נובע אור חדש כו'^{סא}.

העיון הוא בסוד "הבן בחכמה"^{סב}, "שומעים את הנראה"^{סג}, יחוד או"א עילאין (על ידי "אור המאיר לעצמו", בעיון והעמקה בתוך עמו), והזכרון הוא בסוד "חכם בבינה", "רואים את הנשמע" ("וְכָל הָעֵם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת"^{סד} במתן תורה), יחוד ישו"ט^{סה} (על ידי "אור המאיר לזולתו" – המשכת מוחין לזו"נ – בסוד הזכרון שעניינו להאיר-להזכיר הלאה, כנ"ל, על דרך "זכור"^{סו} בפה"^{סז}).

כל זה הוא בסוד "החכמה תעז לחכם" על ידי עיון-זכרון, ובפרט בנוגע לשירת הים (סוד "הוי' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְּרִישׁוּ"^{סט} בעיון-זכרון, וד"ל). והנה, עיון-זכרון עולה "מקור חכמה"^ע!

הָעֵם^{מז} (ות"י "וכנש", כמו "הָעֵז אֶת מְקֻנָּה"^{מח} ות"א "כנוש"). ב"שמע" ע רבתי, ומתבקש לצרף אליה את ה־ז רבתי שבתנ"ך, להיות "עז" רבתי (שהוא-הוא עד רבתי של שמע, וכידוע ש־ד ו־ז מתחלפות) – "וְהָעַיִם [כמו עדים] עָשׂוּ נִבְחָז"^{מט} (ב־ז רבתי). העוים עבדו לכלב, שנקרא "נבחז" על שם שנובח בעזות ומראה ("חז" לשון חזיון-ראיה) שיניו בעזות^{נב}. ואיתא בגמרא שכשם שישראל עזין שבאומות כך כלבים עזין שבחיות (כמ"ש "וְהַכְּלָבִים עָזִי נָפְשׁ"^{נא}, יש גם כלב עז דקדושה – כלב בן יפנה^{נב}, ודוק).

בזכות "לא יִתְרַעַג כָּלֵב לְשֹׁנוֹ"^{נד} (בטול טבע העזות של הכלבים כדי לעשות את רצון ה', ואף 'מסירת' העזות שלהם ל"ישראל עזין שבאומות" כדי לצאת ממצרים בעזות וביד רמה) זכו הכלבים לחתום את פרק שירה^{נה} (היוצא משירת הים, הפותחת בשירת השור, "אשירה להוי' כי גאה גאה") בשירת "בְּאוֹ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִקְרָעָה נִבְרָכָה לְפָנֵי יְהוָה עֲשֵׂנוֹ"^{נו}, הפסוק שאמר אדם הראשון לפני החטא לכל מעשה בראשית^{נז} – היינו עזות האדם לכנס (העז-כנוש) את כל הנבראים יחד סביב עבודת ה', וד"ל.

עיון וזכרון

עז ר"ת עיון-זכרון: בשבת שירה יש לעיין באופן מיוחד בשירה ולזכור את הנס של קריעת

מז שמואל"א טו, ד.

מח שמות ט, יט. "העז את מקנך" עולה ט פעמים (ממוצע כל אות) עד!

מט מלכים ב יז, לא.

נ רד"ק שם.

נא ישעיה נו, יא.

נב ראה רוחו של משיח מאמר "חטא המרגלים ותשובתו" הערה סד.

נג "יחרץ" (המופיע רק כאן בתנ"ך) עולה ד"פ (ממוצע כל אות) עד! ואם מחשבים את ה־ץ כ־900 הוא עולה 1118, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", סוד ע רבתי דק"ש עם ז רבתי דנבחד הנ"ל, וד"ל.

נד שמות יא, ז.

נה יל"ש עה"ת רמז קפז.

נו תהלים צה, ו.

נז זהר ח"א רכא, ב; ח"ג קז, ב; תקוז"ו נו (צ, ב).

נח ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"ב ואגה"ק כה.

נט בונה ירושלים אות א.

ס תהלים קיא, י.

סא תניא אגה"ק טו.

סב ספר יצירה פ"א מ"ד.

סג רש"י על שמות כ, טו ע"פ המכילתא.

סד שמות כ, טו.

סה פירוש הגר"א לספר יצירה פ"א מ"ד. ראה אמרי בינה שער הק"ש פרקים נט"ס; תו"ח נח נז, ד; בשלח קפ, ב. ובכ"מ.

סו דברים כה, יז.

סז מגלה יח, א.

סח עצמו-זולתו ר"ת עד (כאשר ה־א של אור היינו נשמת ה־ע של עד, כנ"ל). במלה עצמו אותיות עם ובמלה זולתו אותיות זו, סוד "עם זו" (של שירת הים) המוזכר בפנים, שייך לעיין בו ולהזכירו ברבים (בכינוס, "העז").

סט שמות יד, יד.

ע סוד נִתְּלַב מִקּוֹר חֻקָּמָה" (משלי יח, ד), והוא "מקור מים חיים", דקאי על ה' – "אֲתִי עֲזָבִי מִקּוֹר מִיִּם חַיִּים וְגו'", "כִּי עֲזָבִי מִקּוֹר מִיִּם חַיִּים אֶת הוֹי". "עזבו" היינו עז בו – את

עזות החצוצרות

רמז מובהק לקשר בין הקהלת העדה ו"עזי וזמרת יה" (של שירת הים) יש בפרשת החצוצרות, בהן מקהיל משה (מקור העז של עם ישראל) את העדה^{נא}. והנה, בתנ"ך החצוצרה נקראת "כלי עז"^{עב}! כולה אומרת "עז וְתַעֲצֹמוֹת לָעָם"^{עג} ("ל"עם זו"), להקהל ולצאת למלחמה ולנצח (גם במשמעות של ניצוח על תזמורת החצוצרות). "אז ישיר" עולה 528 (לב במשולש) – כלי עז (137, קבלה כו') ועוד כלי עז במילוי (391, ישועה) – "עזי וזמרת יה ויהי לי ישועה".

סגולה לחיזוק העז

ומהי הסגולה לחיזוק העז בנפש? שתית יין ענבים (בבינה-שמחה^{עד}, יין המשמח^{עה}) ומשיחת שמן זית (בחכמה^{עו}, "שֶׁמֶן מְשַׁחַת קֶדֶשׁ"^{עז}, וכן בסוד "מֵאֲשֶׁר שֶׁמֶנָּה לְחֵמוֹ"^{עח}, וד"ל). והיינו סוד שני היחודים הנ"ל של "שומעים את הנראה", עיון, יחוד או"א עילאין, ו"רואים את הנשמע", זכרון, יחוד ישסו"ת. והרמז: ענב-זית ר"ת עז. ענב-זית עולה 539, ז פעמים עז! ענב-זית בהכאה פרטית עולה 1790, משיח פו"א.

עז – בנין כתר דז"א חתפארת דאמא

והנה, עז הוא פרצוף התפארת של אתב"ש^{עט} ("עז ותפארת במקדשו", כנ"ל). כשם שהאות ז היא האות השביעית-החביבה^פ מתחלת האלף-

זה עזבו, את עז ה' שבהם, וד"ל.

עא במדבר י, ב"י.

עב דברי הימים ב' ל, כא.

עג תהלים סח, לו.

עד ראה קהלת יעקב ערך 'שמחה' אות ב. ובכ"מ.

עה ראה פרדס רמונים ש"ח פ"ב. ובכ"מ.

עו ראה זהר ח"ג ז, ב ובמק"מ שם; זהר שם פח, ב

ובהגות מהרח"ו שם.

עד שמות ל, כה; ל, לא.

עח בראשית מט, כ.

עט ע"ד המבואר בעמק המלך ש"א פרקים וז לגבי פרצוף

אלב"ם.

פ ראה ויקרא רבה כט, ט.

בית, כך האות ע היא האות השביעית-החביבה מסוף האלף-בית – ז באור ישר ו-ע באור חוזה, וד"ל.

ובפרט, היות שחילוף אתב"ש בכלל הוא בבניה, כנודע^{פא}, וכן עז הוא פרצוף האחור של התפארת (זע, לפי סדר האותיות, הוא פרצוף הפנים), נמצא שעז הוא בסוד מה שמפרצוף התפארת דאמא נעשה הכתר דז"א^{פב}, מלכא, קודשא בריך הוא, וד"ל. היינו מקור העזות דקדושה של "ישראל עזין שבאומות" (כאשר הבושה דקדושה, מ-ג סימני היחוס של נשמות ישראל^{פג}, היא בחכמה דז"א, ירא בשת^{פד}, וד"ל).

עזות דקליפה ועזות דקדושה – פגם הברית ותיקון הברית

והנה, לשתי האותיות ע ו-ז אותן מילוי, עין זין, באותן ניקוד, פתח-חיריק, דהיינו המשכה מחכמה לנצח^{פה}, ודוק.

האות עין היינו סוד העינים, כפשוטו. האות זין היא אות האזנים (סוד האיוון, מאזנים, מתקלא, עולם התיקון "דאשגחון אפיין באפיין"^{פז}, דהיינו יחוד "פְּנִים בְּפָנִים"^{פח}, "עֵין בְּעֵין יְיָאוּ"^{פח}, וכנודע שבלשון חז"ל איוון מכונה "עיון"^{פט}, וכנ"ל בסוד עיון-זכרון, "יְמוּל לָכֶם כֶּל זָכָר"^צ, וד"ל), וגם לשון כלי זין, "חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית"^{צא}, אות ברית קדש (כמפורש במדרשי חז"ל^{צב}).

לפי זה, עזות דקליפה היא פגם הברית (עריות-זנות, משרש עבודה זרה, "וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם [מִיָּנוּת, עֲבוּדָה זָרָה] וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם

פא ראה שבעים פני חן פן מג. ובכ"מ.

פב ראה פע"ח שער השבת פ"ח. ובכ"מ.

פג יבמות עט, א.

פד תקו"ז תקון כח.

פה ראה תקו"ז ע (קכט, א"ב).

פו זהר ח"ב קעו, ב (ספד"צ פ"א).

פז דברים ה, ד.

פח ישעיה נב, ח.

פט ראה ב"ב פט, א. וראה שיעור ט' אייר תשפ"א פ"ד.

צ בראשית יז, יב.

צא ויקרא כ, כה.

צב ראה ילקוט שמעוני דברים כג רמז תתקלד.

בית, סוד "אעשה לו עזר כנגדו"^{קא}. "על זאת" עולה "עזר [כנגדו]" ועוד ג"פ עז (עז פו"א).

ענוה-זימון-זריזות

אחרון אחרון חביב:

תחלת העקדה: "וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַהֲאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִי קָבֵל. על "הנני" פירש"י: "כך היא עניינתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זימון". ענוה-זימון ר"ת עז.

"העז והענוה לחי עולמים"^{קג}. עז-ענוה עולה 208, אז פעמים הוי', **יצחק** ("כי אַתָּה אַבְיִנוּ"^{קד} לע"ל^{קה}).

זימון לשון זמן. עז ר"ת עת זמן (ושאר האותיות – **ת מן** – עולות ע פעמים ז!) – "לכל זמן וְעַתָּה לְכָל חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם"^{קי} (כל **כח** העתים של קהלת, **יד ויד**, הן בסוד "אַחַת דָּבָר אֱלֹהִים שְׁתֵּים זו שְׁמַעְתִּי כִּי עֹז לְאֱלֹהִים", וד"ל).

ענוה-זימון במילוי עולה 539, ז פעמים עז (כנ"ל).

עיקר ביטוי הזימון של אברהם אבינו הוא ב"זריזותיה דאברהם"^{קז}, ומבואר בתניא^{קה} שעיקר נסיון העקדה הוא זריזות אברהם, באהבה רבה, לקיים את דבר ה'.

עז ר"ת **ענוה-זריזות**, 761 (20 בהשראה), "[אשר עשה משה] **לעיני כל ישראל**"^{קט}, חותם תורתנו הקדושה, "הכל הולך אחר החיתום"^{קי} – "הוי' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן הוי' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם"^{קיב} (חותם התורה שבעל פה^{קיב}, ודוק).

[זנות] אֲשֶׁר אַתָּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם"^{צג}) ואילו עזות דקדושה היא תיקון הברית (בשניהם יש **עז** מצח ועז פנים, היינו **מזל** עליון, במצח, **ומזל** תחתון, **בפנים-עינים** – התלבשות יסוד עתיק במצחא דאריך ו" בְּרִית כְּרַתִּי לְעֵינֵי^{צד}, וד"ל). מעזות דקליפה נולד ממזר, שהוא עז פנים ועז מצח, ובכל זאת בהעמקתו בתורה (עיון-זכרון) הוא הופך את העזות לקדושה, שעל כן "ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ"^{צה} (ועד שהממזר נעשה "**פלא יועץ**"^{צז}, **רופא** נפשות).

במספר קטן, **עין** עולה זין, 13, **אחד-אהבה**, וביחד עולים 26, שם **הוי' ב"ה**. "**אחד באחד** יגשו"^{צח}, היינו כח האחד – ריכוז והתאחדות – של עז, סוד "אַחַת דָּבָר אֱלֹהִים שְׁתֵּים זו שְׁמַעְתִּי [אותיות 'שתי עם זו' – 'עם זו גאלת' ו'עם זו קנית' של שירת הים, כנ"ל] כִּי עֹז לְאֱלֹהִים"^{צח}.

"על זאת"

והנה, לפני שמונה עשרה של שחרית אומרים "וים סוף להם בקעת וזדים טבעת וידידים העברת... על זאת שבחו אהובים... ונתנו ידידים זמרות שירות ותשבחות ברכות והודאות..." – "על זאת" ר"ת עז.

בתנ"ך יש **חי** "על זאת", וביניהן "על זאת יתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהֵיךָ לְעֵת מִצָּא גו'^{צט}, פסוק המבואר באריכות בהקדמת ספרנו שכינה ביניהם ("לעת מצא" סוד "מִצָּא אֲשֶׁה מִצָּא טוֹב"^ק). "על זאת" במילוי (עין למד זין אלף תו) עולה **שלוש**

קא בראשית ב, יח.
קב בראשית כב, א.
קג פיוט "האדרת והאמונה".
קד ישעיה סג, טז.
קה ראה שבת פט, ב.
קו קהלת ג, א.
קז חולין טז, א.
קח תניא אגה"ק כא.
קט דברים לד, יב.
קי ברכות יב, א.
קיב תהלים כט, יא.
קיב עוקצין פ"ג מ"ב.

צג במדבר טו, לט.
צד איוב לא, א.
צה הוריות יג, א.
צו ישעיה ט, ה.
צז איוב מא, ח.
צח תהלים סב, יב.
צט שם לב, ו.
ק משלי יח, כב.

הסיפור החסידי

רבי יחזקאל מקוזמיר | הדג החסיד

רבי יחזקאל טאוב מקוזמיר נולד בפלונסק שבפולין לרבי צבי הירש טאוב. בצעירותו הסתופף אצל גדולי החסידות בדורו – החוזה מלובלין, המגיד מקוז'ניץ והיהודי הקדוש מפשיסחא – והחווה העיד עליו כי "יש לו צורת אברהם אבינו". לאחר הסתלקותם היה לחסידו המובהק של רבי שמואל מקארוב, ולאחר פטירתו – של רבי יצחק מוונגרוב ולאחריו רבי שמחה בונם מפשיסחא. לפרנסתו ניהל חנות לצורכי סנדלרות. בשל התנגדות ראשי הקהל לדרכו החסידית נאלץ לעזוב את פלונסק ולנדוד, עד שהחל לכהן כאדמו"ר בשנת תקפ"ז ועבר לקוזמיר. שם נודע כבעל רוח הקודש, ואלפי חסידים התקבצו סביבו. נסתלק בי"ז שבט תרט"ז בן פ"ד שנים, ונטמן בקוזמיר.

"הלא הדרך לקוזמיר ארוכה, ועם דג שמן כזה – על אחת כמה וכמה. עד שאניע לבית רבי – בודאי ימות הדג ויסריח". חשב החסיד רנעים אחרים, ולפתע הגה רעיון נפלא:

פשט מעליו את האבנט, בו היה חגור כמנהג החסידים, פתח את השק והחל לחגור את הדג באבנטו הארוך, תוך שהוא מהרהר במחשבתו, שאכן ראוי דג שכזה לבוא לפני הרבי חגור באבנט כדרך החסידים... לאחר שכרך את האבנט היטב מסביב לגופו של הדג, זרק אותו אל הנהר כשצדו השני של האבנט אחוז היטב בידו. כך יצא רגלית אל עבר קוזמיר, כשהדג קשור היטב ושוחה לצדו. תוך כדי הליכה מאומצת החלו להתגנב ללבו מחשבות יוהרה. "מי מלבדי וכה להביא לרבי פדיון שכזה? הלא בודאי, גם הגכירים שפדיונם רב – לא ימצאו דג נכבד כשלי! והמאמץ הרב שאני משקיע בהבאת הדג – כלום היה חסיד שכל כך טרח בהבאת פדיונו? מי ידמה לי ומי ישוה לי!".

כיון שהיה יודע ספר, נזכר בגמרא במסכת כתובות, על אותו אדם שהביא לרב ענן דגים קטנים, וביקש שיקבלם ממנו, וכחיוזק לבקשתו זו צייטט המביא את דברי הברייתא: "כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים". אם

אחד מחסידי רבי יחזקאל מקוזמיר, נזקק לישועה ורצה להזכיר עצמו בפני הרבי. אלא שמחמת עניותו הגדולה – לא יכול היה לתת מעות לפדיון נפש עבור ה'קוויטל' כנהוג. הוא דחה את נסיעתו לרבי מעת לעת, עד שיזדמן לידיו מטבע הנון, ואז ייסע אל הרבי.

החסיד היה גר בעיירה קטנה על גדות נהר הוויסלה – העובר בסמיכות לערים רבות, בהן גם קוזמיר. באחד הימים ישב החסיד על שפת הנהר ועסק בדיג, כשלתע חש משיכה חזקה בקצה החכה. אט אט קירב אליו את החכה, ולשמחתו התברר כי מדובר בדג גדול ושמן במיוחד. לרגע חשב על קבלת הפנים לה יזכה בביתו הדל בשוכו עם הדג, אך אז עלה רעיון בלבו.

"הן רבי יחזקאל משתדל עד מאוד לכבד את השבת בדגים משובחים. משכך, דג זה בודאי נשלח אלי מן השמים כדי להביאו בתורת 'פדיון'. סוף סוף הגיעה השעה בה אוכל להתייצב לפניו, ולצרף ל'קוויטל' את פדיון הדג".

הוא הכניס את הדג לתוך שק, קשר את ראשו ורצה להתחיל לילך קוזמירה. אלא הבין פתאום:

חז"ל מגדירים את מדרגת האהבה הגבוהה ביותר שבקריאת שמע כ"בכל מאדך" – בכל ממונך". כיצד ייתכן שהממון יקר לאדם יותר מחייו? כיצד ייתכן שוויתור על רכוש פודה את נפש הנותן, ואף נחשב מדרגה גבוהה ממסירות נפש?

אלא שחיי הגוף מבטאים הארה פנימית של הנשמה המלוכשת בגוף, אך בממונו של אדם שורה שורש נשמתו עצמו. לכל אדם יש את חלקו בעולם, אותו עליו לגאול, לפדות ולהעלות. לכן נאמר: "מה' מצעדי גבר כוננו" – האדם נודד, טורח ומגיע למקומות רחוקים, לא במקרה, אלא כדי לפגוש את החלק השייך לשורש נשמתו, לקנותו ולתקנו.

אהבת ה' שבוויתור על הממון, על ה"מאד", היא עמוקה אף יותר מאהבת ה' שבמסירות הנפש – שכן היא נוגעת בנפש כפי שהיא בשורשה.

על רקע זה מתבאר הסיפור שלפנינו. החסיד העני מבקש ישועה, אך יודע שאין בידו לתת פדיון ממון כנהוג. כאשר מזדמן לידו דג שמן ונדיה, הוא חש – בצדק – כי אין זה מקרה: הדג הוא חלקו, הזדמנות לפדות את נפשו באמצעות הממון, למסור את שורש חיותו אל הצדיק.

אלא שכאן חודרת קליפה דקה: גאווה. החסיד מתחיל לחוש כי הוא נותן לרבי, כי פדיונו עולה על פדיון האחרים. ברגע זה, מתנתק הממון מאחיותו. הדג – שהיה אמור להיות כלי לפדיון הנפש – נשמת ובורח. שכן פדיון אינו פעולה של בעלות אלא של ויתור, ושורש הנשמה הוא חיבורה אל ה' ולא ישותה העצמית.

דווקא לאחר שהחסיד נשבר, מוותר, ומחליט ללכת אל הרבי גם בלי פדיון – מתבררת האמת: הדג כבר הגיע ליעדו. לא מכוח אחיותו של החסיד, אלא מכוח שורש הנשמה השורה עליו. כאשר מתבטלת תחושת ה"אני נותן", מתגלה שהכול היה נתון מראש בידי שמים.

דגים קטנים נחשבים כביכורים, חשב החסיד, "כמה נחשב הדורון השמן אותו אני זוכה להביא!".

עודנו הולך ומחשב, בפתע פתאום חש משיכה עזה בידו. הדג המקפץ נתן תנופה חזקה והצליח להישמט מידיו... כעבור רגע נעלם במצולות הנהר, מושך איתו את האבנט.

החסיד חש כמי שחרב עליו עולמו. עומד היה על שפת הנהר, מביט בלא מאמין בדג הבורח, ותוהה בינו לבין עצמו מה עליו לעשות כעת. בלב נשבר התיישב על הקרקע, בחצי הדרך שבין עירו לקוזמיר, והחל בוכה על תקוותיו שנגזרו.

לאחר כבי ממושך ננער לפתע ממקומו, הצדיק עליו את הדין, וגמר בלבו להמשיך בדרכו אל קוזמיר. גם אם אין פדיון בידו, דבר לא ימנע ממנו למסור את פתקתו בפני הרבי. מעתה, הדרך לקוזמיר היתה קצרה שבעתיים. הוא יכול היה להרשות לעצמו לילך בדרך המלך, ולא נדרש ללכת, כמקורם, דווקא על שפת הנהר המלאה אבנים.

אך במקום השמחה שמלאה את לבו, התמלא יגון ואנחה. הוא ערך חשבון נפש, על מה עשה לו ה' ככה, ומה היה חטאו עד שלא נמצא ראוי להביא לצדיק דג שמן ומשובח? לבסוף העלה בידו: הוא סבר בטעות שהרבי לוקח מידיו את ה'פדיון' שמגיש לו, ולפיכך התמלא בגאווה על שעומד הוא להעניק לו דג משובח. אבל האמת היא, שאין הרבי לוקח, כי אם מידו של הקב"ה, והוא רק הצינור שנבחר להשפיע. היה זה יום שישי כשבא אל הרבי, והקוויטל בידו. עם הגיעו, החל להתנצל על שלא צירף לקוויטל 'פדיון' כנהוג, וסיפר בקצרה את תולדות הדג האבוד. מה נדהם לשמוע את תשובת הרבי: "מה זו הדאגה שבלבך? 'פדיון'? בא אליי עוד לפני ה'קוויטל'!". הרבי סימן לאחר ממשמשיו. הלה מיהר למטבח הבית, ושם כעבור רגע כשיבידיו מגש, עליו היה מונח דג חגור באבנט... שעות אחדות קודם לכן, העלו דייגי קוזמיר ברשתם דג ענק – שגודלו והאבנט החגור עליו הביאו אותם למכור אותו אל הרבי, וכך הגיע הדג ליעדו.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

יום הולדת שמח?

בקרב יחול יום הולדת. יום הולדת הוא תמיד יום קשה עבורי - יום של חשבון נפש, שמאלץ אותי להסתכל אחורה ולהתבונן בעגמומיות על השנה שחלפה, על כל התקוות שלא מומשו. בנוסף, ביום ההולדת שלי השנה - 5 שנים לפני הגיל בו נפטר אחד מהורי - אני נזכר במאמר חז"ל "אם מגיע אדם לפרק אבותיו ידאג חמש שנים לפניהם..." כיצד עלי להתייחס לכך? בנוסף, אודה לברכת הרב לכל בני המשפחה שחלקם חווים כעת קצת קשיים.

מענה:

יש לחיות את ההווה, זמן ה'בינוני', עבודת הבינוני של התניא. לא לחשוב על העבר (חוץ מאשר להעלות זכרונות טובים, נקודות אור המעוררות ומעודדות) ובודאי לא על העתיד ("העבר אין והעתיד עדיין", "הבא ליטרה מסייעין לו" ולהפך "פותחין לו", עם איזה מאחז"ל כמו לדאוג חמש שנים כו'). "היום לעשותם", להתפלל לה' שאזכה לעשות-לתקן את היום הזה, לעשות איזה מעשה טוב היום, ותו לא. הכלל

הגדול ביותר בתורה: "תמים תהיה עם הוי' אלהיך", לא לחקור ולהרהר אחר העתידות, לא לדאוג - כולם, כל בני המשפחה, נמצאים בידיים הטובות והנאמנות של השי"ת. התפקיד שלך כבעל ואבא הוא רק לחזק את כולם עם חיוך רחב על השפתים תמיד. ברכה ליום הולדת ולכל המשפחה!

הסתר פנים

אחד מבני המשפחה הקרובים מאד חלה במחלה קשה. הבשורות הקשות נחתו עלינו במהירות, בזו אחר זה - כל פעם שהתחזקנו בתקווה מסוימת קבלנו עדכון שדחה אותה. בנוסף יש תחושה כללית של הסתר פנים בכל מיני התרחשויות משפחתיות לאחרונה. כיצד צריכים להתייחס לזה? מה ה' רוצה מאתנו?

מענה:

אין אתנו יודע עד מה. במצבים כאלה אין לנו שום השגה בדרכי ההשגחה של ה' - עלינו רק לשתוק ולהתבטל מול האיך-סוף דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, "דום לה' והתחולל לו".

זהו בהחלט נסיון קשה ביותר, גם לחולה וגם לך ולכל בני המשפחה והקרובים. הנסיון הוא לא לאבד ח"ו את האמונה בה' הטוב (שבגלות לא תמיד רואים את הטוב כ"טוב הנראה והנגלה"). אף אחד לא דורש מאתנו להיות בדרגה של נחום איש גם זו, רבו של רבי עקיבא. גם רבי עקיבא עצמו לא היה בדרגתו, ורק אמר "כל מה דעביד כו'", מתוך אמונה, תוך כדי שהוא רואה דברים לא טובים מתרחשים מול עיניו.

עיקר ה'עבודה' בעת צרה כזאת היא בלב דוקא (לא בפה) - לקשר את הלב באמונה לה' אחד ולקיים "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", לחזק ולאמץ את הלב לקוות לה' שיהיה טוב, בטוב הנראה והנגלה, ובמעשה להרבות בצדקה ומעשים טובים ככל האפשר. לשבת ליד החולה שי' ולספר סיפורי צדיקים, סיפורים נוראים ונפלאים, אותות ומופתים של צדיקי אמת, החל מהבעל שם טוב, שבהם עיקר גילוי האלקות בעולם, כמבואר בשער היחוד והאמונה בתניא. התפלה לה' נקראת "רחמי",

דאכט אמונה אס פטחון

בבית פדור חדש שקבל במתנה – אני יכול להאמין לו ויכול גם שלא. הבחירה נתונה בידי שלי. לעמת זאת, אם הוא מחזיק את אותו הפדור בידי – אין לי כל צורך להאמין. מה יש להאמין? הנה, אני רואה אותו! מה אני לומד מזה? שאמונה שייכת רק במה שלא רואים ויודעים, במה שלמעלה מהשכל שלי. את הפדור עליו הוא מספר אני לא רואה, אבל את החבר אני מכיר היטב, סומך על הישר שלו ומאמין לדבריו. בטחון הוא כבר שלב יותר מתקדם של אמונה. הוא נוגע לפעלה מעשית שאני מתכנן לעשות, שפדי להצליח בה עלי לסמוך ממש על דבריו של החבר, הלכה למעשה. לדגמה: אצלנו בפתח

שלום ילדים!
בזכות מה נגאלו אבותינו ממצרים?
בזכות האמונה! בתוך כל הסבל וקשי השעבוד הם לא שכחו את ה' ואת ההבטחה שלו לגאל אותם משם. ובאמת, ברגע שמשה מגיע אליהם ובפיו בשורת הגאולה "פקד ופקד" הם 'נדלקים' מיד – "ויאמן העם".
בפרשה שלנו, לאחר שפבר זכינו לצאת ממצרים, אנו עולים בפתח! מאמונה בה' אנו עולים לבטחון בו! מה ההבדל בין אמונה לבטחון?

אמונה: בעיני אמונה

אם יבוא חבר ויאמר לי שיש לו

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

יכול") ו... שי' יתרפא רפואה שלמה מן השמים ותוכלו לבשר בשורות טובות בקרוב! נב. מסתמא בדקו תפילין ומזוזות. כדאי שהכל יהיה הכי מהודר (וכדאי שיהיו בכתב אדה"ז).

משיח) ש"אפילו חרב חדה כו" ואכן הוא פנה אל הקיר, קירות לבו, לבקש רחמים, וה' הוסיף לו חמש עשרה שנים כו". ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, אבינו אב הרחמן, שיעשה נס גלוי (ה' הוא "כל

אבא תרחם עלינו, מקרב איש ולב עמוק כנ"ל. "בקש רחמים כעני בפתח" (תפלת ימים נוראים), ס"ת אותיות משיח כנודע. אנו למדים מחזקיהו מלך ישראל (שראו היה להיות

וְאִזּוֹ מוֹרִיד ה' מֵהַשָּׁמַיִם אֶת הַמָּן. הַמָּן יוֹרֵד יוֹם-יוֹם בְּכַמּוֹת וּנְכַבְדָּה בְּהַחֲלֹט, אֲבָל עִם יִשְׂרָאֵל מִתְבַּקֵּשׁ לְמַלֵּא תִּנְאִי בַל יַעֲבֹר – כָּל אָדָם רָשָׁאי לְלַקֵּט מִמֶּנּוּ כַּמּוֹת מְדִיקָת שְׁנִדְרָשֶׁת לוֹ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּלִבָּד, "עֹמֵר לְגִלְגָּלֶת". אִין דְּבַר כְּזֶה לְאַסֹּף וּלְאַגֹּר בַּמַּחֲסָנִים לְהַמְשִׁיךְ. אֲגַב, מִי שֶׁלֹּא עֹמֵד בַּפֶּתַי נֶחֱל אֲכֻזָּבָה קִטְנָה – כָּל הַמֶּאֱגֵר שֶׁצָּבֵר הַבָּאִישׁ וְהַתְקַלְקֵל. וְכֵּה יִהְיֶה מָחָר? מָה נֶאֱכָל? כָּאֵן מִתְחִיל הַנִּסְיוֹן. מִי שֶׁהַיּוֹם נִתֵּן לָהּ מָה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ – יִתֵּן לָהּ גַּם מָחָר. נִכּוֹן, אֲתָה מֵאֲמִין שֶׁה' טוֹב, אֲבָל... מִי אֹמֵר שֶׁאֲנִי רָאוִי לְקַבֵּל אֶת הַטוֹב שֶׁלּוֹ? אֲוֹלִי לֹא מֵגִיעַ לִי גִס? הֲרִי אֲנִי לֹא כְּזֶה צָדִיק... כָּאֵן בָּא תַּפְקִידָה שֶׁל מִדַּת הַבִּטְחוֹן: ה' טוֹב גַּם בְּנִרְאָה וְהַנִּגְלָה אֵלַי! לֹא רַק שֶׁה' טוֹב לְכָל וְשֶׁכֵּל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָה, כִּפִּי שֶׁתִּמֵּד הָאֲמִנָּתִי. מָחָר בְּבִקְרָה, בְּשָׁעָה שְׁמוֹנָה בְּדִיקָה, אֲנִי עוֹמֵד לְרִאוֹת אֶת זֶה בְּעֵינַיִם שְׁלִי. אֲתִמּוֹל הִיָּה גִס, הַיּוֹם רָאִיתִי גִס וְגַם מָחָר הוּא שׁוֹב וְתִרְחַשׁ! אִיךָ אֹמְרִים? אֲנִי כִּבֵּר לֹא מֵאֲמִין בְּנִסִּים, אֲנִי פְּשׁוּט מִתְחַשֵּׁב בָּהֶם...

אֲתִי 'כִּיָּא בִּנְאֻלִּי?

עַקֵּר הַבִּטְחוֹן שֶׁלֵּנוּ קָשׁוּר עִם הַגְּאֻלָּה. מִי מֵאֲתָנוּ לֹא מֵאֲמִין בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ? כָּלֵנוּ מֵאֲמִינִים, "בְּכָל יוֹם שְׁיָבוֹא!" מֵאֲמִינִים – כֵּן, אֲבָל הָאֵם אָנוּ גַּם בּוֹטְחִים וּבִטְחוּחִים בְּכָךְ? שָׁמְעוּ סִפּוּר וְעֵנּוּ עַל כֵּךְ בְּעֶצְמָכֶם:

עוֹנֵת ה' קְלָפִים' בְּעֶצְמוֹהָ וְזֶה אֹמֵר שֶׁהַשַּׁחַר בָּהֶם בֵּין הַיָּלָדִים עוֹמֵד בְּשִׂיא הַפְּרִיחָה. קֶלֶף נִדִּיר שֶׁזֶה חֲמִשָּׁה קְלָפִים רְגִילִים, וְאֵלּוּ מְחִירוֹ שֶׁל קֶלֶף 'נִדִּיר עוֹנָה' עוֹמֵד עַל עֶשְׂרֶה. נִנִּיחַ שְׂדוּדֵי מַצִּיעַ לִי לְהַחֲלִפָה קֶלֶף נִדִּיר שֶׁחֲסֹר לִי, מֵהַסּוּג הַיָּקָה, בְּשָׁעָה שְׁבִידִי רַק שְׂבָעָה קְלָפִים. מָה אֶעֱשֶׂה? מֵהֵיכָן אֲשִׁיג עוֹד שְׂלֶשֶׁה קְלָפִים? אֲבִדֵּק עִם יוֹסִי, אֲוֹלִי יִסְכִּים לְתֵת לִי שְׂלֶשֶׁה. יוֹסִי הוּא חֲבֵרִי הַטוֹב. הוּא בּוֹדֵק בְּכִיסָיו וְלֹא מוֹצֵא. "זֶה בְּסֻדָּה, יֵשׁ לִי בְּבִית, אֲבִיא לָךְ מָחָר". אֲנִי חוֹזֵר אֶל דּוּדֵי עִם שְׂבָעַת הַקְּלָפִים שְׁבִידִי וְעִם הַהִבְטָחָה לְהִבִּיאַ לוֹ מָחָר אֶת הַשְּׂלֶשֶׁה שֶׁאֲקַבֵּל מִיוֹסִי. דּוּדֵי מִסְכִּים וְהַעֲסָקָה מִתְבַּצֵּעַת.

מָה הִיָּה פֶּה? דּוּדֵי מֵאֲמִין לִי שֶׁאֲבִיא מָחָר, אֲבָל אֲנִי בְּיוֹסִי – בִּטְחָן. אֲנִי לֹא רַק מֵאֲמִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ, אֲנִי לּוֹקֵחַ עַל עֲצָמֵי הַתְּחִיבוֹת עַל סִמְכוֹ הַהִבְטָחָה שֶׁלּוֹ. זֶה נִקְרָא שְׁיֵשׁ לִי בּוֹ בִּטְחוֹן.

צִבְרִי 'וִי בִּנְיָא

נִסְיוֹן הַמָּן שֶׁמִּבִּיא עֲלֵינוּ ה' יִתְבַּרֵּךְ נּוֹעֵד לְהַעֲלוֹת אוֹתָנוּ מִכְּתָה א, כְּתָת הָאֲמוּנָה, לְכְתָה ב, כְּתָת הַבִּטְחוֹן. עִם יִשְׂרָאֵל יוֹצֵא מִמִּצְרַיִם לְדֶרֶךְ, לְמִדְבָּר שְׁמָמָה, כְּמַעֲט לֹא צִיּוֹד וּמִזוֹן, וְלִתְקוּפָה לֹא יְדוּעָה. בְּרָגַע שְׁמִסְתִּים הָאֲכָל שֶׁהוֹצֵאנוּ אֶתְנוּ מִמִּצְרַיִם מִתְחִילָה בְּעִיָּה אֲמִתִּית – מָה אוֹכְלִים? אֲכָל הוּא לֹא מִצְרָה שֶׁאֲפֹשֶׁר לוֹתֵר עָלֵינוּ.

אלהיו הנביא? כששמעתי את הספור הזה בפעם הראשונה הבנתי את התשובה כן: עם ישראל נמצא בגלות בגלל חטאיו. אם רוצים לצאת מן הגלות עלינו לתקן את סבת הגלות – לשמע בקולו של ה' ולחזור בתשובה. ברגע שנשוב בתשובה – נגאל! "היום!" זהו התנאי.

אתם יודעים איך מסבירת בחסידות התשובה? שימו לב: בפסוק נאמר "אם בקולו תשמעו", אבל לא נאמר במפורש בקולו של מי. כאשר מצטט אלהיו הנביא לרבי יהושע את הפסוק הוא מתכוון ל"קולו" של מישהו אחר – לקולו של משיח עצמו. עלינו להקשיב בקולו. ומה אומר המשיח? מה שמע ממנו רבי יהושע? רק מלה אחת ויחידה: "היום!"

מה הכוונה? משיח עומד ומצפה. מבחינתו – לבוא היום. אלא מה? למה הוא ממתינ? הוא ממתינ לנו. הוא רוצה שנקפץ ונעלה כיתה – מאמונה לבטחון! הוא לא מסתפק בהמתנה שלנו לביאת המשיח, אלא מצפה לראות מצדנו פעילות נמרצת להבאתו! המשיח בעצם רוצה להדביק אותנו ב'שגועו' שלו – בטחון גמור שהגאולה צריכה לבוא "היום", כאן ועכשיו!

שנזכר לבטחון פעיל בה' ולביאת המשיח "היום!"
שבת שלום ומברך!

נל

זכיתם פעם לגלוי אלהיו? לו הייתם זוכים – מה הדבר הראשון שהייתם שואלים אותו? רבי יהושע בן לוי זכה לכך. הוא פגש את אלהיו הנביא והשאלה הראשונה שקפצה לו היא: "אימתי קאתי מר?", מתי כבר יבוא המשיח. אלהיו הנביא ענה לו: למה לשאל אותי? שאל את המשיח בעצמו, הוא יושב בין הקבוצנים בשערי העיר רומי. אלהיו גם מציד את רבי יהושע בן לוי בסימון לזהו – מבין הקבוצנים חפש את מי שמחליף את תחבושות הפצעים שולגליו אחת אחרי השנייה, לא בבת אחת.

רבי יהושע מגיע למקום, מזהה את המשיח ונגש אליו. "אימתי קאתי מר?", הוא חוזר על אותה השאלה, והמשיח עונה לו בפשטות: "היום!" רבי יהושע בן לוי מתמלא שמחה עצומה – הנה משיח בא. יורד לו הערב ושום דבר מיוחד לא קורה – עולם כמנהגו נוהג... רבי יהושע חוזר באכזבה לאלהיו הנביא ומטיח: "המשיח שקר לי. הבטים שיבוא היום ולא בא." אלהיו הנביא שואל: "מה בדיוק שאלת? ומה בדיוק ענה לך?". כשחזר רבי יהושע על פרטי השיחה ביניהם הסביר לו אלהיו: "כשאמר לך המשיח 'היום' היתה כוונתו לנאמר בפסוק 'היום אם בקולו תשמעו'..."

פזמו!

איך אתם מבינים את הסברו של

עזות דקדושה

היא אבן-יסוד של הטבע היהודי – "ישראל עזין שבאומות". לצד בשות הפנים היהודית, שנרכשה במתן תורה, הדגישה החסידות שיש להשתמש גם בטבענו הראשוני, העז והתוסס – לא לשקוט על השמרים, אלא להעז, להתקדם ולהתחדש.

כל פריצות-הדרך של עם ישראל – מאברהם אבינו, היהודי הראשון, דרך הנהגת משה רבינו ויציאת מצרים ועד לכניסה לארץ – דרשו עזות. העזות הזו המשיכה ללוות אותנו בתהליכים היסטוריים רבים, היא גם הבסיס לשיבת ציון בדורות האחרונים והיא נדרשת מאתנו כדי להמשיך ולהתקדם עד לגאולה האמתית והשלמה.

עם כל ההתקדמות החיובית בתחומים שונים במדינה, אל לנו להסתפק בהתקדמות רציפה בדרך לגאולה. עלינו לשאוף לחידוש אמיתי ומהפכני, לעשות כל שביכולתנו ליצור 'מדינה חדשה' – עם מנהיגות של תורה ועם שאיפת גאולה אמתית. כאשר נעשה אנחנו את תפקידנו מלמטה, בדילוג למציאות חדשה, נזכה שה' ישלח לנו מלמעלה את המשיח ונוכל לקפוץ אל תוך הגאולה.

השיעור המרכזי בגליון עוסק בקריאה גדולה לשינוי הזה, ובשרטוט ראשוני של הכיוון אליו יש לשאוף. שיעור נוסף משלים את התמונה בהתבוננות עמוקה על סוד העזות הקדושה והשמחה שמתגלה בפרשת השבוע ומופיעה בעוד הקשרים רבים בתורה.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סקן:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים? שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים